

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

Ekonomická analýza platebních karet a jejich využití

Jaroslav Puchovník

© 2021 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jaroslav Puchoň

Hospodářská politika a správa
Podnikání a administrativa

Název práce

Ekonomická analýza platebních karet a jejich využití

Název anglicky

Economic analysis of payment cards and their use

Cíle práce

Výstupem práce bude popsat vznik platebních karet, jejich historii, postupný vývoj a také budou představeny druhy platebních karet. Budou popsány funkce a jejich účel, také možnosti plateb po internetu. Práce se dále bude zabývat jejich ochranou a také tím, kam bude směřovat budoucnost platebních karet. V práci budou zohledněny všechny jejich výhody a nevýhody.

Metodika

Zkoumání bude zaměřeno na konkrétní vzorek respondentů – majitelů platebních karet, pro zjištění potřebných dat bude proveden vlastní výzkum formou dotazníkového šetření. Pomocí vhodných otázek budou získány podklady pro naplnění stanovených cílů, aby mohly být zodpovězeny výzkumné otázky a testovány sledované hypotézy. Poté budou zpracovány výsledky a provedeno statistické vyhodnocení výzkumu. Vedle statistických metod bude použita také deskriptivní a komparativní metoda.

Doporučený rozsah práce

30 – 40

Klíčová slova

Platební karta, společnost, platba, VISA, Mastercard, rok, banka

Doporučené zdroje informací

JUŘÍK, Pavel. Encyklopedie platebních karet: historie, současnost a budoucnost peněz a platebních karet.

2. přeprac. vyd. Praha: Grada, 2003. 312 s. Osobní a rodinné finance. ISBN 80-247-0685-7.

JUŘÍK, Pavel. Platební karty: ilustrovaná historie placení. Praha: Libri, 2012. 204 s. ISBN

978-80-7277-498-2.

JUŘÍK, Pavel. Svět platebních a identifikačních karet. 2. přeprac. vyd. Praha: Grada, 2001. 175 s. ISBN

80-247-0195-2.

JUŘÍK, Pavel. Svět platebních karet: historie, současnost a budoucnost peněz a platebních karet. 2.

přeprac. vyd. Praha: Radix, 1995. 125 s. Osobní a rodinné finance. ISBN 80-901-8531-2.

MÁČE, Miroslav. Platební styk: klasický a elektronický. 2. přeprac. vyd. Praha: Grada, 2006. 220 s. Osobní

a rodinné finance. ISBN 80-247-1725-5.

REVENDA, Zbyněk. Peněžní ekonomie a bankovníctví. 4. vyd. Praha: Management Press, 2005. 627 s. ISBN

80-726-1132-1.

SCHLOSSBERGER, Otakar a Ladislav HOZÁK. Elektronické platební prostředky: historie, současnost

a budoucnost peněz a platebních karet. 2. přeprac. vyd. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2005.

278 s. Právní předpisy v platném znění (Computer Press). ISBN 80-726-5073-4.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Alexandr Soukup, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 2. 3. 2021

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 3. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 03. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Ekonomická analýza platebních karet a jejich využití" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 13.3.2021

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval doc. Ing. Alexandru Soukupovi, CSc., vedoucímu bakalářské práce, za odborné vedení a pomoc, kterou mi při zpracování mé práce poskytl. Dále paní Ing. Janě Hřebejkové a panu doc. Ing. PhDr. Karlu Šředlovi, CSc., za dobrovolnou konzultaci při zpracování této bakalářské práce.

Ekonomická analýza platebních karet a jejich využití

Abstrakt

Předchůdce platebních karet jsou kovové známky Metal Charge Tokens - první zmínka 1865. První papírovou kartu vydala v roce 1868 společnost Western Union. V roce 1914 vydává společnost oficiálně první platební kartu na světě (plechovou). V roce 1950 vzniká revoluční Charge card od společnosti Diners Club. Roku 1958 vydává svou první platební kartu společnost American Express. Na našem území byla poprvé použita platební karta u cestovní kanceláře Čedok v roce 1968. V roce 1993 představila Komerční banka první platební terminály. Dva nepoužívanější platební systémy jsou VISA a Mastercard, první jmenovaná společnost je absolutní jedničkou v oblasti platebních karet. Karta je vyrobena z třívrstvého materiálu PVC a má rozměry 8,56 x 5,4 cm a tloušťka činí 0,76 mm. Mezi tři nejběžnější platební karty patří charge, kreditní a debetní. Charge byla první úvěrová karta, u kreditní karty klient disponuje s penězi banky a u karty debetní jen se svými finančními prostředky. Přes 70 % vydaných platebních karet v ČR tvoří karty debetní. Aby nedošlo ke zneužití klientem, používá se při platbě kartou tzv. autorizace, která zjišťuje, zda má klient dostatečné finanční krytí na účtu. Aby nedošlo ke zneužití druhou osobou, používá se při výběru z bankomatu či platbě PIN, který každý klient obdrží spolu s novou kartou, může si ho ovšem změnit v bankomatu. V roce 2015 tvořilo 75 % z celkového objemu platby kartou bezkontaktní placení.

Klíčová slova: Platební karta, společnost, platba, VISA, Mastercard, rok, banka

Economic analysis of payment cards and their use

Abstract

The predecessors of payment cards are the metal stamps Metal Charge Tokens, which were firstly mentioned in 1865. The first paper card was issued in 1868 by Western Union. In 1914, the company officially issued the world's first payment card (sheet metal). This trend continued until 1950 when a revolutionary Charge card was created by the Diners Club. In 1958, American Express issued its first payment card. The first used payment card in the Czech Republic was in 1968, which was provided by the travel agency Čedok. In 1993, Komerční banka introduced the first payment terminals. Nowadays the two most used payment systems are VISA and Mastercard, the former one being the absolute number one in the field of payment cards. The card is made of three-layer PVC material and its dimensions are 8.56 x 5.4 cm and the thickness is 0.76 mm. The three most common payment cards are charge, credit and debit. Charge card was the first payment card, credit card disposes the bank's money and with a debit card, the client uses only his funds. Over 70 % of issued payment cards in the Czech Republic are debit cards. There are preventive authorizations, and its purpose is detecting if the client has sufficient financial coverage on the account when he is paying by card. To prevent misuse by another person each card has a different PIN code, it is used when withdrawing from an ATM or paying. Each client receives a PIN code together with a new card. PIN code is changeable at ATM. In 2015, 75 % of the total volume of card payments were contactless payments.

Keywords: Payment card, company, payment, VISA, Mastercard, year, bank

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika práce.....	14
3 Teoretická východiska	15
3.1 Historie platebních karet	15
3.1.1 První platební karta	17
3.1.2 Diners Club	18
3.1.3 American Express	19
3.1.4 Historie platebních karet v ČR.....	20
3.1.5 Mastercard	22
3.1.5.1 Logo.....	23
3.1.6 VISA	24
3.1.6.1 Důležité milníky společnosti VISA.....	25
3.2 Platební karta.....	28
3.2.1 Technické specifikace.....	28
3.2.2 Přední strana karty	28
3.2.3 Zadní strana karty	29
3.2.4 Design	30
3.2.5 Druhy platebních karet.....	30
3.2.5.1 Charge card.....	30
3.2.5.2 Kreditní karta.....	31
3.2.5.3 Debetní karta	32
3.3 Možnosti.....	33
3.3.1 Platba po internetu	33
3.3.2 QR platba	34
3.3.3 Platba mobilním telefonem.....	35
3.3.3.1 Apple Pay	37
3.4 Ochrana platebních karet.....	38
3.4.1 Proti zneužití držitele	39
3.4.2 Proti zneužití cizí osobou.....	39
3.4.3 Proti padělání	41
3.5 Budoucnost platebních karet	41
4 Vlastní práce	43
4.1 Stanovení hypotéz	43

4.1.1	Výzkumná otázka.....	43
4.1.2	Vedlejší výzkumné otázky	43
4.2	Výzkumné předpoklady – hypotézy.....	43
4.3	Dotazníkové šetření.....	43
4.3.1	Základní údaje o respondentech.....	44
4.3.1.1	Věk a pohlaví.....	44
4.3.1.2	Nejvyšší dosažené vzdělání	44
4.3.1.3	Profese	45
5	Výsledky a diskuse	45
5.1	Počet platebních karet na osobu (H_1)	45
5.2	Karta vs. hotovost (H_1).....	46
5.3	Četnost platby kartou – PK, hodinky, telefon (H_4 , H_5)	46
5.4	Účel použití	47
5.5	Nejčastější platba platební kartou.....	47
5.6	Útrata při platbě.....	48
5.7	Druhy platebních karet	49
5.8	Banka a bankovní systém.....	50
5.9	Kontokorent.....	51
5.10	Bezkontaktní placení (H_4)	52
5.11	Bezpečnost (H_5).....	52
5.11.1	Platba na internetu.....	52
5.11.2	Platba v obchodech	53
5.12	QR kód	53
5.13	Výhody a nevýhody.....	54
5.13.1	Platební karta.....	54
5.13.2	Bezkontaktní platba.....	54
5.14	Budoucnost platebních karet	55
5.15	Shrnutí výzkumu	55
6	Závěr.....	59
7	Seznam použitých zdrojů.....	61
8	Přílohy	65

Seznam obrázků

Obrázek 1: Logo VISA Mastercard	24
Obrázek 2: Nejoblíbenější platební karty společností podle zemí.....	25
Obrázek 3: Rozměry platební karty	28
Obrázek 4: QR platba	34

Seznam tabulek

Tabulka 1: Jak se vyvíjely možnosti a usnadňoval se proces pro obchodníky.....	17
Tabulka 2: Stručná historie spolu s významnými změnami	25
Tabulka 3: Věk a pohlaví.....	44
Tabulka 4: Budoucnost.....	55
Tabulka 5: QR platba.....	56
Tabulka 6: Útrata s ohledem na pohlaví	57

Seznam grafů

Graf 1: Obchody v ČR.....	22
Graf 2: Vydané karty v USA.....	26
Graf 3: Vydané karty mimo USA.....	26
Graf 4: Objem transakcí.....	27
Graf 5: Vývoj PK.....	33
Graf 6: On-line transakce.....	35
Graf 7: Platba mobilním telefonem.....	37
Graf 8: Apple pay a Google pay.....	38
Graf 9: Vzdělání.....	44
Graf 10: Profese.....	45
Graf 11: Počet karet.....	45
Graf 12: Karta vs. hotovost.....	46
Graf 13: Četnost platby.....	46
Graf 14: Účel.....	47
Graf 15: Platba PK.....	47
Graf 16: Útrata.....	48
Graf 17: Druhy PK.....	49
Graf 18: Debetní vs. kreditní	49
Graf 19: Banky.....	50
Graf 20: Bankovní společnosti	51
Graf 21: Kontokorent	51
Graf 22: Bezkontaktní placení.....	52
Graf 23: Platba po internetu	52
Graf 24: Platba v obchodech.....	53
Graf 25: QR platba.....	53

Seznam použitých zkratk

AMEX	American Express
APACS	Association for Payment and Clearing Services
APOD.	A podobně
ČS	Česká spořitelna
ČSOB	Československá obchodní banka
JCB	Japan Credit Bureau
KB	Komerční banka
NFC	Near Field Communication
TZV.	Takzvaně
PIN	Personal identification number
PK	Platební karta
SBČS	Státní banka československá

1 Úvod

Bakalářská práce se zabývá proprietou, kterou většina obyvatel ve vyspělejších zemích využívá skoro celý svůj život – platební kartou. Platební karta je součástí každého člověka od doby, kdy se poprvé setká s vlastním hospodařením peněz, zpravidla to bývá kapesné od rodičů při studiu. Konkrétně se autor zaměří na historii, druhy karet a velkou rivalitu mezi společnostmi Mastercard a VISA. Toto téma považuje za velmi diskutované, vzhledem k jejich rychlému vývoji v poslední době.

Touto prací by chtěl autor poskytnout stručný přehled o historii platebních karet, jaké jsou hlavní druhy a popsat rozdíl mezi nimi, v praktické části se autor setkal s tím, že více než třetina dotázaných respondentů zaměnila funkci kreditních karet s funkcí debetních a naopak.

Práce je prvotně rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části je 5 hlavních kapitol, ty se dále dělí a problematika je členěna na další podkapitoly. V první kapitole se autor zabývá historií platebních karet, kdy se lidstvo mohlo setkat s prvními typy jak ve světě, tak i na našem území. Které společnosti byly tzv. průkopníky v tomto oboru a které jsou na úplném vrcholu v dnešní době. Druhá kapitola obsahuje hlavní specifikace platebních karet jako jsou rozměry a design karty. Dále jsou v této kapitole popsány tři dle názoru autora nejčastější druhy platebních karet – charge, kreditní a debetní. V následující kapitole jsou vysvětleny a představeny další možnosti platebních karet jako jsou např. platba po internetu, QR platba či platba mobilním telefonem. Předposlední kapitola je věnovaná bezpečnosti a ochraně platebních karet. V poslední kapitole teoretické části se autor pokusil zaměřit kam nejspíše bude směřovat budoucnost platebních karet.

Praktická část bude věnována testování hypotéz pomocí dotazníkového šetření, které bude provedeno prostřednictvím internetu na webových stránkách poskytované firmou SURVIO. 150–200 majitelům platebních karet autor předloží 25 otázek, které se budou týkat jejich vědomostí, názorů, vlastních zkušeností s platebními kartami, také získá potřebné podklady pro statistické vyhodnocení a stanovení hypotéz.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Výstupem práce bude popsat vznik platebních karet, jejich historii, postupný vývoj a také budou představeny druhy platebních karet. Budou popsány funkce a jejich účel, také možnosti plateb po internetu. Práce se dále bude zabývat jejich ochranou a také tím, kam bude směřovat budoucnost platebních karet. V práci budou zohledněny všechny jejich výhody a nevýhody.

2.2 Metodika práce

Zkoumání bude zaměřeno na konkrétní vzorek respondentů – majitelů platebních karet, pro zjištění potřebných dat bude proveden vlastní výzkum formou dotazníkového šetření. Pomocí vhodných otázek budou získány podklady pro naplnění stanovených cílů, aby mohly být zodpovězeny výzkumné otázky a testovány sledované hypotézy. Poté budou zpracovány výsledky a provedeno statistické vyhodnocení výzkumu. Vedle statistických metod bude použita také deskriptivní a komparativní metoda.

3 Teoretická východiska

3.1 Historie platebních karet

Za počátek vzniku platebních karet můžeme považovat konec devatenáctého století, v tomto období bylo mnoho revolučních vynálezů a objevů. Budování železnic, telefonní síť, parníky, elektrické osvětlení, ale především vznik vzducholodí, letadel a prvních automobilů lidem ukazoval, že doba nových vynálezů zdaleka není u konce. A byl to právě velký rozmach v oblasti vědy a techniky, který vedl ke vzniku platebních karet, cestovních šeků nebo poštovních poukázek.¹

Jsou vynálezy, které přinesly více škody než užitku, autor se domnívá, že když některé podniky začaly v 60. letech devatenáctého století nabízet první tzv. **Franc Card**, netušily, že tím změni strukturu celého bankovníctví i celé společnosti ku prospěchu. Pro tvrdé papírové kartičky, které umožňovaly jejich majitelům objednávat služby bez hotovostního placení se také užíval název **Colect Card**. Tuto kartu obdrželi nejlepší zákazníci dané společnosti. Provozovatelé služeb si jen nechali podepsat stravenku daným zákazníkem, který se prokázal papírovou kartou a společnost, od které kartu obdrželi danému poskytovateli služeb zaplatila fakturu. Western Union – tato telegrafní a telefonní společnost se může pyšnit tím, že vydala první známou kartu tohoto typu, a to více než před stoletím a půl, přesněji v roce 1868. Později v 90. letech devatenáctého století započala spolupráce s dnes již celosvětově známou firmou American Express. Aby si udrželi věrnost zákazníku a zlepšili tržby poskytovatelům úvěrů, vydávali karty, které umožňovaly 50 % slevu z konečné ceny.²

Obchodníci před rokem 1900 začali používat tzv. **Credit books**, byl to úvěr na nákup spotřebního zboží. Prodáváč zapsal nákup do úvěrové knížky a zaznamenal ho i v účetnictví celého obchodu či byla daná částka na papírových poukázkách předtištěna. Mnoho amerických občanů této služby využívalo a splácelo úvěry nejčastěji po týdenních splátkách. Postupně tyto úvěry přinášely i jiné možnosti, jako například vydávání karet v částce 12 dolarů, kde byla celková hodnota rozdělena na 24 částí – tedy po 0,5 dolaru. Když zákazník zaplatil danou částku, pokladník kleštěmi proděravěl vyznačenou část.³ Ten samý princip

¹ JUŘÍK, Pavel. *Platební karty*. 2012, s. 48.

² Tamtéž, s. 48.

³ Tamtéž, s. 48.

bylo možno vidět ještě před několika lety například na lyžařském vleku, kde tedy místo částky, bylo označeno počet jízd.

Mimo jiné zde byla možnost, získat bonusové známky, které mohl zákazník využít při dalším nákupu, na tuto známku měl nárok v případě, že se mu podařilo celý úvěr splatit včas. Největší rozmach těchto úvěrových poukázek nastal po občanské válce, kdy se začalo více stěhovat a lidé se už nemohli tolik spoléhat na půjčky od ostatních členů své rodiny. Po skončení tzv. Velké Války se ve velkém množství prodávaly různé spotřebiče, nábytek, dokonce i automobily, není tedy divu, že úvěrové kupony se na trhu objevovaly až do konce 40. let dvacátého století.⁴

Ovšem nejsou to Credit books či Colect Card, které by byly považovány za úplné předchůdce platebních karet. Toto označení nesou **Metal Charge Coins** či **Metal Charge Tokens**. Jak již anglický název napovídá, jedná se o kovové úvěrové známky. Tyto měděné, plechové či hliníkové známky byly velice praktické, jinak by se na americkém kontinentu nepoužívaly přes třičtvrtě století – první zmínka v roce 1865. Známky měly různý tvar a design. Jediné, co bylo potřeba bylo, že zákazník při placení předložil svoji známku, na které bylo uvedeno jeho evidenční číslo. Obchod si poté vše potřebné zaevidoval. Celý tento proces byl ovšem i nákladný, muselo se vše zaznamenávat a kontrolovat, tisknout účty a posílat je svým klientům, aby zaplatili své pohledávky. I přes takovéto nevýhody se odhaduje, že tyto kovové známky využívalo na 2000 obchodů po celé USA.⁵

Může se spekulovat o tom, co přesně se dá vnímat jako předchůdce platebních karet, co je ale jisté, je to, že toto slovní spojení poprvé použil spisovatel **Edward Bellamy** ve své knize, kterou napsal v roce 1887. Hlavní postava usne a probudí se až v roce 2000. V knize mu je vysvětleno, jak již v roce 2000 žijí úplně bez peněz, samozřejmě tedy bez těch hmotných. Uvádí například, že v budoucnosti budou moci občané platit bezhotovostně v obchodech po celém městě.⁶

⁴ JUŘÍK, P. *Platební karty*. 2012, s. 48

⁵ Tamtéž, s. 49.

⁶ Tamtéž, s. 49.

Tabulka 1: Jak se vyvíjely možnosti a usnadňoval se proces pro obchodníky

Rok	První...
1872	obchodní dům
1872	katalog zboží
1885	registrační pokladny
1895	kupóny na odběr
1936	nákupní vozík
1952	čárový kód
1954	otvírající se posuvné dveře
1959	moderní platební karty
1971	zrychlení platebních terminálů
1990	internetové obchody
2000	bezkontaktní placení
2010	samoobslužný prodej zboží

Zdroj: Juřík P., *Platební karty*, s.48-49

3.1.1 První platební karta

Jak je již zmíněno, mezi první společnosti, díky kterým začaly vznikat papírové kartony (první druh platebních karet) patří **Western Union**. Přesně po 46 letech, kdy vydala první papírový prototyp dnešních karet, tedy v roce 1914 vydala oficiální první platební kartu na světě.⁷ Už samozřejmě nebyla z kartonu, byla vyrobena z plechu⁸ a při designu se společnost inspirovala u armády, byla velice podobná vojenským identifikačním štítkům. Stejně jako předešlé kartony či mince, i tato plechová karta se využívala k poskytnutí úvěru, umožňovala uhradit veškeré telekomunikační služby na konci měsíce najednou. Jedním z hlavních důvodů, proč se společnost rozhodla pro vydávání těchto platebních karet, byl ten, že jak již ze zkušenosti zjistila z předešlých typů úvěrového placení, zákazníci jsou ochotni více utratit či využít dražší služby, když nemusí platit přímo v daný moment hotově, ale stačí jednou za měsíc větší částku. O 10 let později začala tento způsob bezhotovostního placení využívat také společnost, zabývající se prodejem pohonných hmot, náhradních dílů či služeb – General Petroleum Corporation of California. Dnes známá jako čerpací stanice

⁷ SCHLOSSBERGER, O. *Elektronické platební prostředky*. 2005, s.24.

⁸ Tamtéž, s. 45.

Mobil Oil nabízela kartu svým zaměstnancům jako benefit ke mzdě či věrným a stálým zákazníkům, aby si i nadále udržela jejich přízeň.

K modernizování karet by došlo daleko dříve, nebýt krize hospodářství, která zasáhla USA v roce 1929. Používání karet nebylo nikterak složité, zákazník předložil kartu a podepsal účet, obsluha na kase porovnála podpis s podpisem na kartě zákazníka, jestliže chyběl podpisový vzor, stačilo jen ověřit totožnost a vše bylo hotové. Poté bylo zapotřebí na konci měsíce celou pohledávku zaplatit najednou, tato možnost byla využívána především při nákupu dražšího zboží.⁹

Po hospodářské krizi následovala druhá světová válka, která také ovlivnila rozkvět tohoto způsobu placení. Vláda Spojených států omezila možnost platit platební kartou, protože poskytování úvěrů vedlo k odčerpávání zdrojů, které státy potřebovaly k vedení války. Po zrušení omezení, se cestou platebních karet vydala i mnoha cestovních společností. Železniční společnosti vydávaly tzv. **Travel card** a letecké společnosti **Universal Air Travel Card** – oboje v roce 1947. I přes nespočet výhod, měl způsob placení platební kartou sice jednu, bohužel ale velice značnou nevýhodu, kartou se dalo platit pouze v síti firem, která kartu vydala. **Společnost Diners Club International** se rozhodla odstranit tuto nevýhodu a posunout platební karty více k výšinám, přišla s revoluční **Charge Card**.¹⁰

3.1.2 Diners Club

Ke vzniku této karty došlo, když byl v roce 1950 pan McNamara na pracovní večeři a při placení zjistil, že u sebe nemá žádnou hotovost. Musel tedy poprosit manželku, která mu donesla peníze, aby mohl zaplatit celou útratu. Společně se svým obchodním partnerem Ralphem Schneiderem je tato zkušenost vedla k myšlence bezhotovostního placení u předem smluvních prvotřídních restaurací, hotelů a obchodů.¹¹ Kdo ví, jestli by platební karty byly takové, jak je známe dnes, když by u sebe tenkrát jeden "pán" měl hotovost.

Jelikož se celý tento podnikatelský nápad zrodil u večeře, nazvali jejich společnost výstižně Diners Club. Začaly se tedy vydávat tzv. Charge card, neboli Travel and Entertainment Card, které se mohly využívat všude, kde měl klub podepsanou smlouvu. Jednalo se tedy o první víceúčelovou kartu, která umožňovala nakupovat zboží a využívat služby z více jak jedné společnosti najednou. Klub platil účty, které u různých ubytovacích, stravovacích zařízeních

⁹ JUŘÍK, P. *Svět platebních a identifikačních karet*. 2001, s. 12.

¹⁰ Tamtéž, s. 13.

¹¹ Tamtéž, s. 13.

či obchodech utratili jejich členové klubu a členové měli povinnost splatit částku klubu do určitého data splatnosti. Zde byly zavedeny první poplatky, 5 % z celkové částky útraty musel zaplatit majitel karty vydavateli. Mimo jiné musel uhradit roční poplatek za vedení karty ve výši 5 dolarů. V prvním roce vlastnilo jejich kartu pouze 200 klientů, jenomže byl to tak revoluční vynález, že již v roce 1951 měli přes **42 000** vydaných karet, které se daly uplatnit ve více než 1000 provozovnách napříč Spojenými státy.¹²

Později se společnost rozšířila i do sousední Kanady a jejich roční obrat činil více než 1 000 000 USD. První mezinárodní platební kartou se tedy stala karta od Diners Clubu. Po neúspěšné spolupráci s AMEXem v 60. letech, se snažil Diners Club expandovat do světa s pomocí bank. Úspěšně se jim to v roce 1965 dařilo v Anglii, ovšem v zemi galského kohouta, tedy ve Francii již tento projekt neuspěl. Téhož roku se Československo stalo první zemí ze sovětského bloku, kde byly přijímány tyto platební karty. O čtyři roky později karty začali akceptovat i v Sovětském svazu. Na konci 70. let se mohly karty Diners Clubu využívat až ve **130** zemích celého světa.¹³

3.1.3 American Express

Tento gigant, který ovládal bezmála tři čtvrtiny amerického trhu, chtěl rozšířit svou nabídku cestovních šeků a peněžních poukázek o možnosti využívat platební karty již v první polovině 50. let. Na začátku 60. let evidoval roční prodej šest a půl miliardy cestovních šeků. Po první neúspěšné spolupráci v roce 1956 se o rok později rozhodl Alfred Bloomingdale, který vlastnil třetinu akcií Diners Club Internacional pro další schůzku s prezidentem American Express. Chtěl vyměnit své podíly akcií za ty ve společnosti v American Express. Pár dní po této schůzce evidoval Diners Club skoro půl milionu klientů, 10 000 obchodních míst a odhadovaný roční obrat činil 90 milionů. Kvůli vysoké ceně zamítlo vedení společnosti American Express další jednání o koupi Diners klubu, bylo by nutné investovat přibližně 20 milionů USD.¹⁴

Společnost tedy začínala další jednání s konkurencí o zavedení platebních karet, bohužel, pravděpodobně i bohudík k úspěšnému konci to nevedlo. Několik jejich klientů zvažovalo užívat karty při cestě do zahraničí právě od Diners Clubu, což by vedlo k velké ztrátě v oblasti prodeje cestovních šeků. Na nic se tedy nečekalo a společnost sama nařídila

¹² JUŘÍK, P. *Svět platebních a identifikačních karet*. 2001, s. 14.

¹³ JUŘÍK, P. *Platební karty*. 2012, s. 62.

¹⁴ Tamtéž, s. 63.

výrobu vlastní kreditní karty. Tento úkol dostal v roce 1958 vedoucí divize peněžních poukázek – Bob Mathews. Mathews si byl vědom, že je schopen tento zdánlivě nelehký úkol úspěšně splnit. Společnost měla totiž spoustu movitých klientů, velikou síť poboček, a navíc jejich cestovní šeky akceptovalo několik desítek tisíc hotelů a obchodů. Prvního října téhož roku vydala společnost svou první platební kartu, na první pohled byla velice podobná jejich cestovním šekům, jejichž charakteristikou byla fialová barva.¹⁵ O rok později došlo ke změně materiálu karty, z bezpečnostních důvodů přešla společnost z papíru na plast. Mělo to hned několik výhod, největší z nich bylo ztížit výrobu plagiátů a také plastové karty urychlovaly proces placení kvůli tzv. validátorům. Aby zamezily padělání karet či šeků, které ve 2. světové válce až 10x narostlo, již v roce 1951 bylo navrženo vyrýt podobiznu člověka nebo symbol, což by bylo velice obtížné napodobit. Tento bezpečnostní prvek by s sebou nesl ale i časovou vytíženost, což si v poválečné době nemohli dovolit. Tiskárna jim tedy nabídla jednu z rytin, kterou dříve využíval jejich movitý klient, byl to římský centurion. Společnost neváhala a po schválení se **centurion** stal jejich symbolem a zároveň obchodní známkou, která je v dnešní době jednou z nejznámějších na světě.¹⁶

Jejich karta měla velice dobré vyhlídky, už jen díky 17 500 hotelů, obchodů či restaurací, kde se jejich Charge Card akceptovala. Během prvního roku, kdy byla karta American Express na trhu ji používalo přes čtvrt milionů lidí. První milion držitelů svých karet společnost oslavila v roce 1964. I přes na první pohled pohádkový úspěch měl celý tento projekt schodkový rozpočet. Mohlo za to pozdní splácení klientů svých úvěrů. Jedno období se dokonce přemýšlelo o prodeji karty konkurenčnímu Diners Clubu. American Express pozvedl až příchod člověka, kterému se přezdívá "Otec karty". Právě **George Waters** se podílí velkou měrou na úspěchu jejich kreditních karet, podle něj, nebyl vytvářen přílišný tlak na klienty, aby platili své úvěry, to se rozhodl změnit. Také si klienti museli připlatit za roční poplatek při vydávání karty. Ziskové období tedy začalo až v roce 1962.¹⁷

3.1.4 Historie platebních karet v ČR

Jak již bylo zmíněno v podkapitole Diners Club, na našem území byla platební karta poprvé použita v roce 1968.¹⁸ Smlouvu s touto americkou společností měla cestovní kancelář **Čedok**. Nabídka samozřejmě nebyla nikterak rozsáhlá, klienti mohli kartu

¹⁵ JURÍK, P. *Platební karty*. 2012, s. 64.

¹⁶ Tamtéž, s. 65.

¹⁷ Tamtéž, s. 64.

¹⁸ Tamtéž, s. 179.

využít v interhotelech, několika restauracích a pár desítek obchodů. Později začal Čedok akceptovat i karty od ostatních nadnárodních společností – American Express, BankAmericard, Mastercharge, VISA či japonské JCB. Roku 1989 činila tržba prostřednictvím karet více než 100 milionů korun, v té době tedy 120 milionů Kčs. Platební karta se na území Československa poprvé vydala v roce 1988, jednalo se o tzv. dispoziční karty, které vydávala **Živnostenská banka**. Na pobočkách ČSOB a SBČS se mohly pomocí karty vybrat odběrné poukazy PZO Tuzex. Karta sloužila i k bezhotovostnímu placení v prodejnách Tuzex. American Express se do České republiky dostal v roce 1990, kdy otevřel v Praze svou první kancelář. Téhož roku k nám expandovala i VISA, kdy se Živnostenská banka stala jejím členem asociace. Čedok v roce 1992 ukončil svou činnost v oblasti platebních karet a jejich systémů a akceptaci Diners Clubu od nich převzala Živnobanka.¹⁹

„Asociace EuroCard/MasterCard viděla velký potenciál v zemích bývalého sovětského bloku, proto již v srpnu 1990 zorganizovala v pražském hotelu Palace velkou prezentaci pro české a slovenské banky. Retailové bankovníctví tehdy zažívalo velký boom, projevila se nepokrytá poptávka po běžných korunových a devizových účtech, platebních styku se zahraničím, platebních kartách atd.“²⁰

Modernizovat systém v České a Slovenské Federativní Republice plně podporovala společnost Eurocard, naopak VISA byla v tomto ohledu poněkud alibistická, spolu s ní i Živnobanka, neměly žádný zájem o společné budování bankomatů. Nakonec se Komerční banka rozhodla jednat s ostatními bankami o společném projektu zavedení platebních karet. Navštívila proto kartová centra v sousedním Německu, Rakousku a poté i ve Švýcarsku, to jim ukázalo, že individuální pojetí banky je nesmysl a daleko výhodnější je společný projekt. V roce 1991 se tedy založilo Mezinárodní sdružení pro platební karty, jejichž součástí byla Agrobanka Praha, Investiční banka, Poštovní banka, Tatra banka, Všeobecná úvěrová banka a I. S. C. MUZO a samozřejmě Komerční banka. Předseda tohoto sdružení byl Ing. Pavel Juřík.²¹

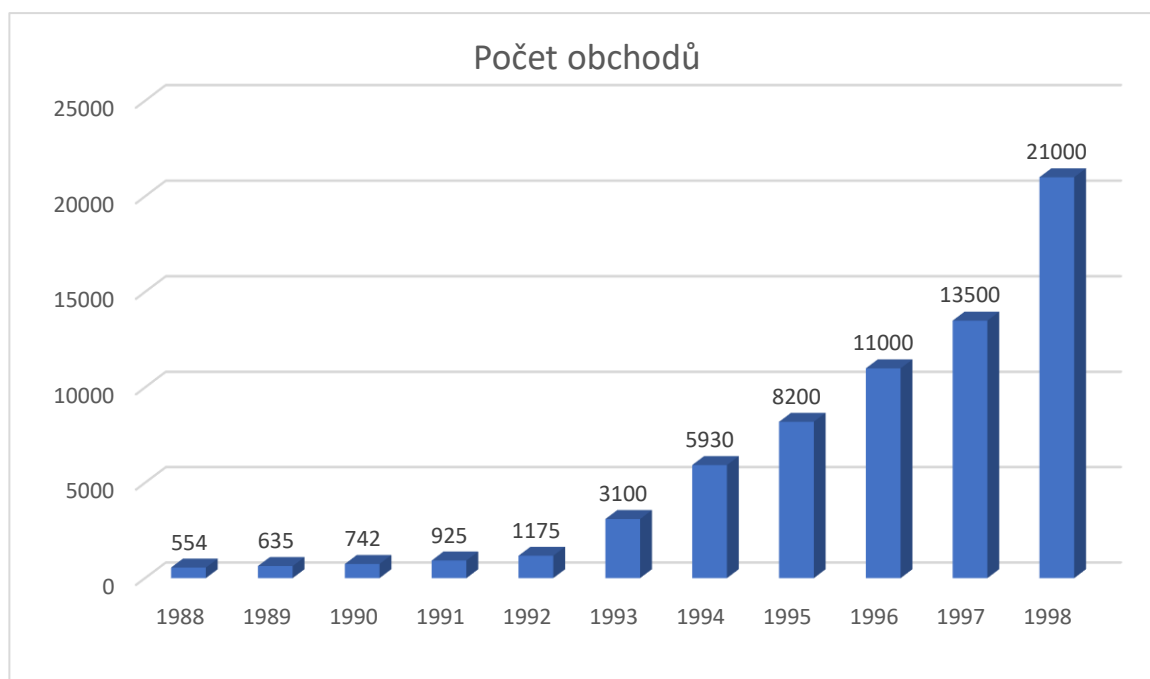
¹⁹ JUŘÍK, P. *Svět platebních a identifikačních karet*. 2001, s. 31.

²⁰ JUŘÍK, P. *Platební karty*. 2012, s. 180-181.

²¹ Tamtéž, s. 181.

Banky se nejdříve rozhodly pro vybudování jednoho kartového systému – Eurocard/Mastercard, Cirrus a eurošek. Později samozřejmě přišlo na řadu i rozšíření o VISU apod. V roce **1993** představila Komerční banka **první platební terminály**. Ve světě šlo o velice dynamický nárůst zájmu o platební karty, není tedy divu, že se té samé oblibě těšily i v České republice. Na počátku 21. století se u nás objevila i první platinová karta VISA.²²

Graf 1: Vývoj počtu obchodů, které akceptovaly platební karty v ČR (v letech 1988-1998)

Zdroj: Juřík P., *Svět platebních a identifikačních karet*, s. 32

3.1.5 Mastercard

Cesta, kterou se tento platební systém dostal až na úplnou špičku v oblasti provozování plateb začala v roce **1966**.²³ Tentýž rok totiž byla založena sedmnácti bankami s vizí sjednotit akceptaci jejich karet u obchodníků a dalších služeb asociace Interbank Card Association (ICA). Na rozdíl od konkurence (Bank Americard) tato asociace nebyla řízena jen jednou bankovní společností.²⁴ ICA začala s vydáváním svých karet Mastercharge: Interbank/Mastercharge. Roku 1979 se asociace Interbank Card Association (ICA) rozhodla

²² JUŘÍK, P. *Platební karty*. 2012, s. 181.

²³ JUŘÍK, P. *Svět platebních karet*. 1995, s. 49.

²⁴ SCHLOSSBERGER, O. *Elektronické platební prostředky*. 2005, s. 50.

změnit název na MasterCard. V 80. letech začala společnost vydávat první byznys karty a roku 1985 měla přes **120 milionů klientů**. Tato společnost se drží svých základních principů a zásad, mezi které patří spolehlivost, důvěryhodnost, rychlost a jako nejzásadnější inovativnost. Na konci 80. tedy expandují postupně do celého světa, na počátku 90. let spouští první celosvětový online debetní systém – **Maestro**. První bankomaty, které byly napojeny na mezinárodní síť Eurocard, byly v tuzemsku instalovány roku 1992. O 10 let později se společnost sloučila s vydavatelem karet Eurocard. Téhož roku se jejich kreditní karty dostávají do České republiky, čímž se stala druhou zemí v Evropě, kde se dalo využívat jejich služeb.²⁵ Jejich hlavní cílová skupina byla mladší vrstva, která se začínala starat sama o sebe a mnohdy potřebovala právě kreditní kartu, s kterou mohla čerpat do mínusu a neměla pevně daný splátkový kalendář. Jako druhá cílová skupina byly samozřejmě rodiny s dětmi.²⁶ V roce 2016 došlo k několika změnám, kromě modernizace loga, se společnost rozhodla znovu pozměnit název, tedy jen kosmeticky, přejmenovala se na **Mastercard** (změna z velkého C na malé c). Jejich služby se využívají více než ve **210** zemích světa, čímž je se společností VISA jedničkou na trhu.²⁷

3.1.5.1 Logo

Znak tohoto platebního systému zná snad každý, dva překrývající se kruhy červené a oranžové barvy. Ovšem nebylo tomu tak od začátku, nejdříve na kartě byl malý znak “i” (Interbank) a zvětšený název banky, která kartu vydala, to se ovšem muselo změnit, jestli chtěl Mastercharge expandovat i do zahraničí. Název banky na kartě totiž na první pohled nevzbuzoval takovou atraktivitu. Společnost se nechala tedy inspirovat od konkurenční karty Bank – Americard (později VISA), kde již toto logo dominovalo na přední straně karty. V roce 1969 Master Charge tedy za 300 000 amerických dolarů odkoupila logo od Western States Bank a od roku 1970 se mohli klienti pyšnit výrazným logem na kartě. Logo postupem času zaujímal stále méně místa až do současné podoby, kdy je na kartě decentně umístěno nejčastěji v pravém dolním rohu.²⁸

²⁵ mastercard.cz

²⁶ mesec.cz (cit. 05.02.2021)

²⁷ mastercard.cz

²⁸ JUŘÍK, P. *Encyklopedie platebních karet: historie, současnost a budoucnost peněz a platebních karet*. 2003, s. 171-173.

3.1.6 VISA

Tato společnost vznikla dříve než její hlavní konkurent Mastercard, již v roce **1958**²⁹, v tomto roce totiž Bank of America poprvé zavedla ve Spojených státech program v podobě kreditních karet, který byl určen především pro střední a bohatší vrstvu a samozřejmě také pro menší podniky, které neměly takové obraty. Vydává tedy papírové kartičky s limitem 300 amerických dolarů (přibližně 6 500 korun českých). Do světa také expandovala daleko dříve než Mastercard - v roce 1974. Rok poté představuje svou první debetní kartu. Roku **1976** dochází k velkým změnám, společnost se přejmenovává na **VISA**, která je kvůli vyslovování a čtení určitě pohodlnější a efektivnější než Americard. Spolu s názvem přichází i modro-zlatá vlajka jako logo. V roce 2001 má více než 1 miliardu klientů. Roku 2008 se společnost stává veřejně obchodovatelnou, tato aukce se zapisuje do historie USA jako jednou z největších. VISA má své klienty více než ve 200 zemích na světě a může se pyšnit nejvíce vydávanými kartami vůbec.³⁰ Při pojmenování společnosti se inspirovali u víz, která jsou potřebná při cestování do nebo z určitého státu, který dané vízum vydal. V mnoha koutech světa se totiž VISA čte jako víza.³¹ Společnost se dle názoru autora rozhodla pro toto označení, aby zdůraznila svůj mezinárodní rozsah a také aby daný název byl snadno zapamatovatelný, což si troufá tvrdit, s podobností slovem víza rozhodně podařilo.

Obrázek 1: Loga dvou největších vydavatelů PK - VISA|Mastercard

The VISA logo consists of the word "VISA" in a bold, blue, sans-serif font. The letter "V" is stylized with a thick, curved top bar.

Zdroj: paymentscardsandmobile.com

²⁹ JUŘÍK, P. *Svět platebních karet*. 1995, s. 53.

³⁰ visa.cz

³¹ JUŘÍK, P. *Svět platebních karet*. 1995, s. 53.

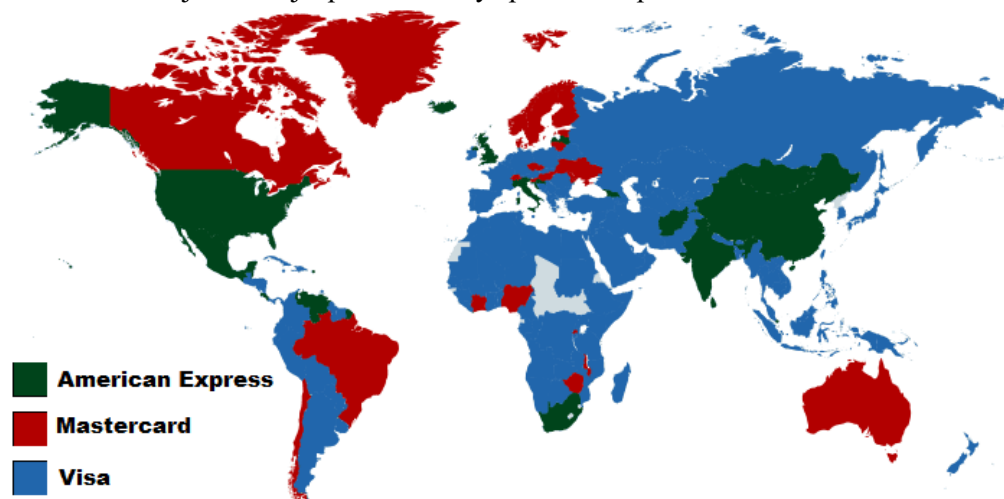
3.1.6.1 Důležité milníky společnosti VISA

Tabulka 2: Stručná historie spolu s významnými změnami

Rok	Událost
1958	Založení společnosti
1973	První elektronická autorizace
1974	Založení IBANCO, rozšíření do světa
1975	První debetní karta
1976	Změna názvu: Bank Americard ➔ VISA
1979	První cestovní šeky
1983	První bankomaty
1986	Clearing ve 21 měnách
1988	První sponzoring olympijských her
1989	První elektronický podpis
1993	První moderní technologie proti podvodům
1997	Objem celkových plateb Visa dosahuje 1 bilionu USD
2001	1 miliarda vydaných karet
2006	Objem celkových plateb Visa dosahuje 4,4 bilionů USD
2007	Vznik globální korporace - Visa Inc.
2008	První mobilní platforma Největší primární nabídka akcií v historii USA
2016	Spojení Visa Inc. a Visa Europe

Zdroj: visa.cz

Obrázek 2: Nejoblíbenější platební karty společností podle zemí

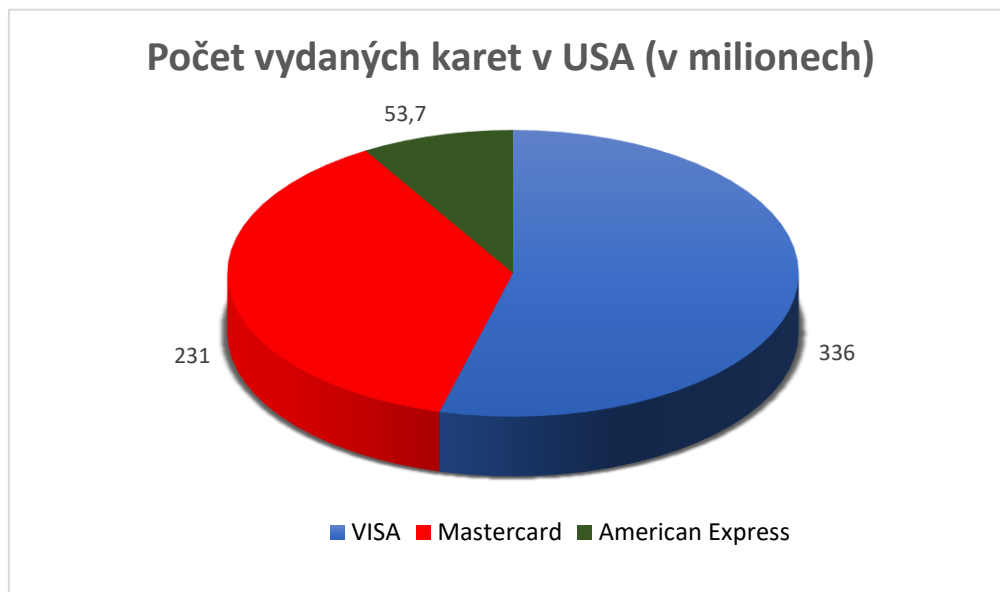

Zdroj: merchantmachine.com

Na základě údajů vyhledávání z Google (Google Trends) lze na mapě světa vidět, které společnosti vydávající platební karty jsou v dané zemi nejoblíbenější. Zatímco Mastercard vítězí v Kanadě, Austrálii a dělí se o Jižní Ameriku, společnost VISA vládne v Africe a Evropě. Ve Spojených státech amerických je dle očekávání nejvíce oblíbená společnost AMEX, která je velice oblíbená i v Asii. Nutno podotknout, že se jedná pouze o porovnání oblíbenosti.

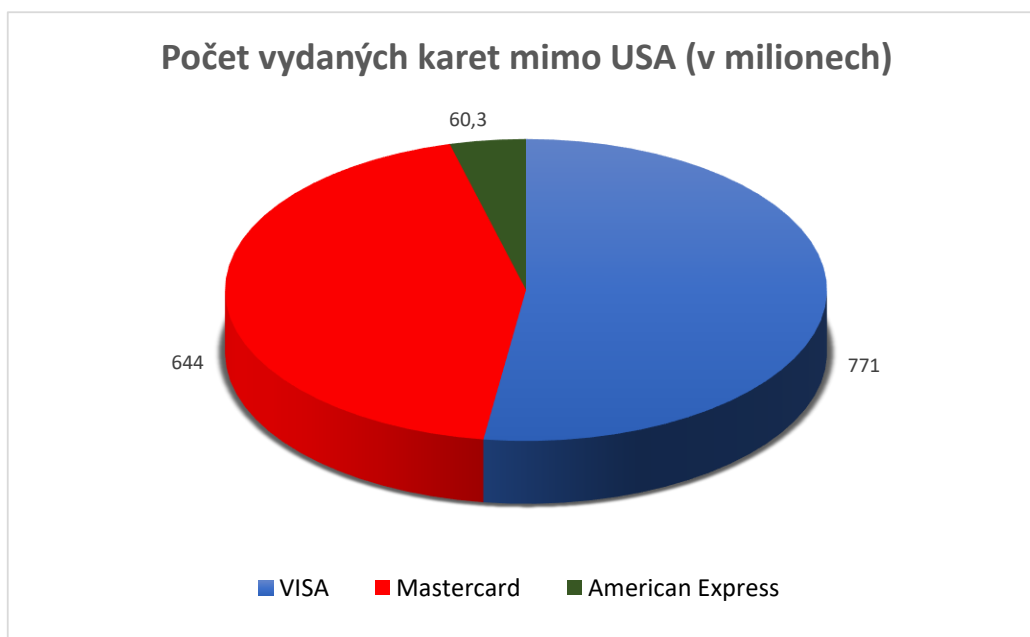
Porovnání v počtu vydaných karet a objemu transakcí je uvedeno v následujících grafech.

Graf 2

Zdroj: creditcards.com

Graf 3

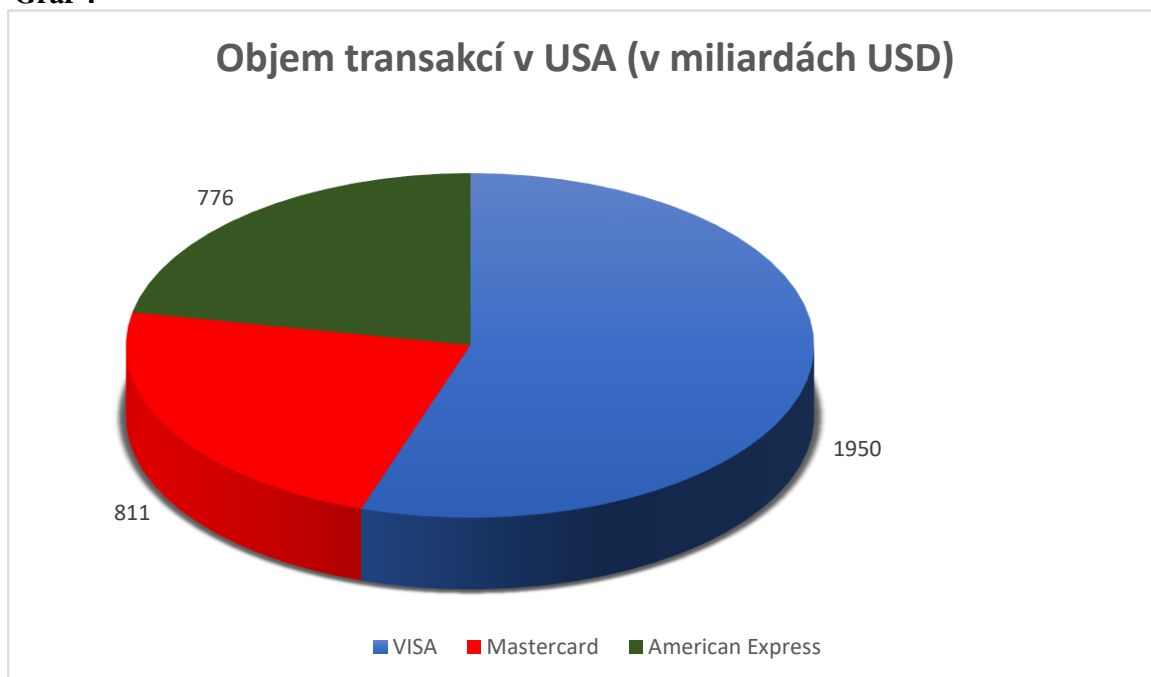

Zdroj: creditcards.com

Ve Spojených státech je největším vydavatelem karet společnost VISA, která má převahu o více než 100 milionů karet než její hlavní konkurent Mastercard, ten má ovšem i přesto 4x více vydaných karet na tomto území než AMEX.

Ve světě je nejrozšířenější opět **VISA (771 milionů)**, která má přibližně o 130 milionů vydaných karet více než společnost Mastercard. AMEX si drží poměrně stejné číslo jako v USA, ovšem v celosvětovém měřítku dost zaostává, počet vydaných karet touto společností je více než 10x menší než u těchto dvou celosvětových gigantů.

Graf 4

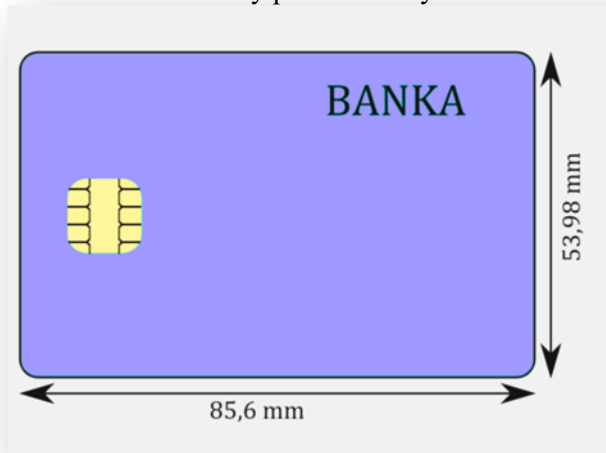
Zdroj: creditcards.com

Pořadí se nemění ani v součtu celkového objemu transakcí ve Spojených státech, VISA má dvojnásobě vyšší obraty než její dva hlavní konkurenti. V roce 2018 jako jediná dosáhla více než miliardových obrátů skrze své platební karty. Celková částka činila **1,95 bilonu USD**. AMEX si stojí velice obstojně v porovnání s Mastercard (přibližně jen o 10 % menší obrat), který jak již je evidentní z prvního grafu, má více než čtyřnásobek vydaných platebních karet.

3.2 Platební karta

3.2.1 Technické specifikace

Obrázek 3: Rozměry platební karty

Zdroj: defenes.com

Jak lze vidět na obrázku, rozměry platebních karet jsou **8,56 x 5,4 cm** a tloušťka činí **0,76 mm**. Tyto rozměry stanovuje mezinárodní norma ISO 3554.³²

“Karta je vyrobena z třívrstvého materiálu PVC, který musí být:

- *Schopen elasticky vyrovnat deformace vzniklé při běžném používání*
- *Netoxický*
- *Odolný vůči chemickým vlivům při běžném používání*
- *Strukturálně spolehlivý a použitelný při teplotách prostředí od -35 do + 50 stupňů Celsia a při relativní vlhkosti vzduchu 5-95 % při 25 stupních Celsia*
- *Odolný proti rozmačkání a zkroucení prolisovaných částí (reliéfni písmo) “³³*

3.2.2 Přední strana karty

Spodní polovina karty obsahuje nezbytné identifikační údaje. Využívá se při tom písmo OCR 7B (Optical Character Recognition).

³² SCHLOSSBERGER, O. *Elektronické platební prostředky*. 2005, s.106.

³³ JURÍK, P. *Svět platebních karet*. 1995, s. 14.

Na přední straně se vždy uvádí:

- Název společnosti, která kartu vydala
- Označení (číslo) karty – obsahuje 12 až 19 čísel
 - První dvě určují oblast použití karty
 - Karty Mastercard začínají vždy 5, VISA začíná číslicí 4
 - Číslo 9 se používá pro mezinárodní systémy
 - Další čísla identifikují vydavatele karty, konkrétní kartový produkt vydavatele a klienta
- Platnost karty (měsíc a rok)
- Jméno držitele karty (pod držitelem může být také uveden název společnosti, pokud se jedná o firemní kartu) – max. 27 znaků
- Platební systém (Mastercard, VISA, AMEX apod.)
- Může obsahovat ochranný hologram³⁴

3.2.3 Zadní strana karty

- CVC kód – trojmístné číslo pro provedení internetové platby
- Magnetický proužek – zaznamenává údaje při elektronické transakci
 - Dělí se na dvě či tři záznamové stopy
- Podpisový proužek – zde je uveden podpisový vzor majitel karty
 - je vyroben ze speciálního papíru, proto je možné odhalit jakoukoliv manipulaci s tímto vzorem³⁵

Ovšem poslední dobou dochází k významným změnám, kdy se informace z přední strany přesouvají na zadní stranu. Tato karta je tedy při prvním pohledu zcela anonymní, jelikož je jméno držitele, číslo karty či její platnost uvedeno na druhé straně. Podpisový proužek se nikam nepřesouvá, protože již zmizel z některých karet úplně.³⁶

Od karet s magnetickým proužkem se pomalu přechází na čipové karty, díky zabudovanému mikročipu mají větší kapacitu pro zpracování a ukládání dat, také jsou výrazně bezpečnější.³⁷

³⁴ JUŘÍK, P. *Svět platebních karet*. 1995, s. 14.

³⁵ Tamtéž, s.14.

³⁶ unicreditbank.cz

³⁷ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 2005, s. 158.

3.2.4 Design

V současné době si klient může vybrat ze široké škály nabízených motivů (ať už se jedná o barevnou variabilitu či univerzální obrázky) a designů, někomu na tom nezáleží, někdo si chce naopak vytvořit kartu, která na první pohled zaujme.

Mnoho bankovních institucí kromě motivů nabízí možnost vložit si na kartu i vlastní obrázek, samozřejmě ho musí schválit, aby se zamezilo nevhodným či nelegálním fotografiím. Tuto možnost v České republice nabízí zatím 3 banky:

- ČS
- ČSOB
- KB^{38,39,40}

3.2.5 Druhy platebních karet

Každá platební karta má svou vlastní funkci a účel v určitém odvětví na trhu. Některé jsou určeny pro platby v ubytovacích zařízeních, některé slouží k placení při cestování, jiné naopak při drobných nákupech na denní bázi, jako například nákup denního tisku, jízdenky či parkování.⁴¹

3.2.5.1 Charge card

Tento druh platební karty je již zmíněn na začátku práce, kde je shrnut vývoj platebních karet. Jak je tedy uvedeno, jedná se o první druh platební karty (**úvěrová**), která se využívala k úhradě částky za celkový nákup zpravidla na konci každého měsíce.⁴² Částka, kterou mohou klienti čerpat může být neomezená. Tato karta se často využívá ve společnostech na pracovní cesty nebo při tankování pohonných hmot.⁴³ Zaměstnanec bezstarostně nakupuje, co je potřeba, za "peníze banky", ovšem jeho zaměstnavatel musí tuto pohledávku do **15–30 dní** od data výpisu uhradit. Klientovi s touto kartou odpadá povinnost shánět si hotovost či se obávat nedostatečného zůstatku na kartě, například když

³⁸ JUŘÍK, P. *Platební karty*. 2012, s. 174.

³⁹ mesec.cz (cit. 07.02.2021)

⁴⁰ idnes.cz

⁴¹ JUŘÍK, P. *Svět platebních a identifikačních karet*. 2001, s. 44.

⁴² MÁČE, M. *Platební styk*. 2006, s. 61.

⁴³ mesec.cz (cit. 06.02.2021)

nastane neplánovaný výdaj. Pro obdržení a vyhovění žádosti o tuto kartu musel být žadatel důvěryhodný a musel doložit, že zvládne řádně splácet každý měsíc.⁴⁴

Kvůli dostatečné kontrole žadatelů byla vytvořena metoda založená na statistickém odhadu pravděpodobnosti – **scoring**. Banky totiž chtěly své kreditní a charge karty nabízet i nestávajícím klientům, ovšem potřebovaly si ověřit jejich bonitu – tedy schopnost splácet své dluhy. Zájemce musí vyplnit žádost, která obsahuje řadu otázek a údajů, které jsou odlišně bodově ohodnocené. Konečný výsledek, tedy součet všech bodů udává úvěrové riziko daného žadatele. Hranice pro splnění minimálního počtu bodů si každá banka volí individuálně, patří to do jejich know-how, které zná jen určitý okruh lidí v bance. 3 hlavní body k reálnému a účinnému scoringu:

1. Co nejvíce žádostí (přijatých či odmítnutých)
2. Co nejdelší časový úsek (několik let)
3. Homogenní data (lidé kteří splňují dané kritérium)

Důležitou úlohu má tzv. underwriter – schvaluje či zamítá žádosti. Tento člověk totiž může zohlednit fakta, které počítač (scoring) nezvládne, například v jaké situaci se žadatel nachází, zkušenosti banky s daným člověkem nebo zda je na seznamu neplatičů.⁴⁵

V České republice není zdaleka tak rozšířená jako v zahraničí, na našem území se tyto úvěrové karty vydávají jen zřídka. Ve světě je tomu naopak a mezi největší vydavatele těchto karet patří **AMEX** a **Diners Club**. Pokud je úvěr splacen do konce měsíce následujícího po čerpání úvěru charge kartou, toto období není vůbec úročeno. Když se ovšem úvěr nepodaří splatit do řádného data splatnosti, platí se vysoké sankční poplatky. Karta může stát až 6000 Kč ročně, ovšem je zde také možnost získat kartu zdarma, zdali má klient velký roční obrat.⁴⁶

3.2.5.2 Kreditní karta

Stejně jako u charge karty, i zde klient může kromě placení v obchodech, na internetu a vybírání hotovosti z bankomatu, využívat úvěr poskytnutý od banky, který se čerpá prostřednictvím revolvingového úvěru.⁴⁷ Částka úvěrového limitu se stanovuje pomocí

⁴⁴ JUŘÍK, P. *Svět platebních a identifikačních karet*. 2001, s. 45.

⁴⁵ Tamtéž, s. 47.

⁴⁶ mesec.cz (cit. 06.02.2021)

⁴⁷ MÁČE, M. *Platební styk*. 2006, s. 60 – 61.

scoringu. Na rozdíl od předešlé karty, je zde umožněno rozdělit si závazek na části (splátky). Obvyklá minimální výše splátky činí:

- Fixní (3-10 % z dlužné částky)
- Variabilní (podle výše úvěrového limitu)

Tuto kartu může získat jen klient, který je bance velmi dobře znám, a u kterého si banka ověřila jeho bonitu. Podobně jako u charge karty, zde má klient povinnosti splatit své závazky v rozmezí **15-30** dnů od data výpisu. Především tato karta slouží k nákupu dražšího nábytku, vánočních dárků či pořízení dovolené. Banky často lákají své klienty na tzv. **bezúroční období** (45 až 55 dní od využití úvěru), když v tomto období klient vše uhradí, neplatí žádný úrok. Naopak když dlužník nestíhá splácet své úvěry včas, každá banka má opět své know-how jak postupovat u vymáhání svých pohledávek (od vysokých sankcí až po soudní jednání).⁴⁸

3.2.5.3 Debetní karta

Do 70.let byly platební karty vydávány bez přímé vazby klienta s jeho účtem. Zlom přišel až se vznikem debetních karet, kde je karta vázaná na daný běžný účet.⁴⁹ Debetní kartu obdrží každý, kdo si založí u banky účet, může s ní bezhotovostně platit služby či zboží, v dnešní době dokonce i bezkontaktně, platit po internetu a vybírat z různých bankomatů. V České republice platí za nejrozšířenější debetní karty společnosti **Mastercard** a **VISA**.⁵⁰

Některé banky dokonce nabízejí možnost tzv. "jít do mínusu", kde je stanoven limit např. 5000 Kč a vy tedy můžete mimo svých finančních prostředků na účtu využít i těch 5000 Kč od banky, když klientovi poté přijdou peníze na účet, automaticky se částka 5000 Kč strhne a tím se zaplatí onen kontokorent. (Příklad: Využijete kontokorent k nákupu nové televize. Další měsíc Vám přijde výplata 25 000 Kč, ovšem Vy na svém běžném účtu můžete využít pouze 20 000 Kč, zbylou částkou se uhradil kontokorent. A takto toho lze využívat opakovaně).

Mezi nejmarkantnější rozdíly mezi kreditní a debetní kartou patří využívání finančních prostředků. U kreditní karty klient využívá peníze od banky, kdežto u debetních karet manipuluje se svými, s výjimkou již zmíněného kontokorentu. Při výběru z bankomatů kreditní kartou se také účtují vysoké poplatky.⁵¹

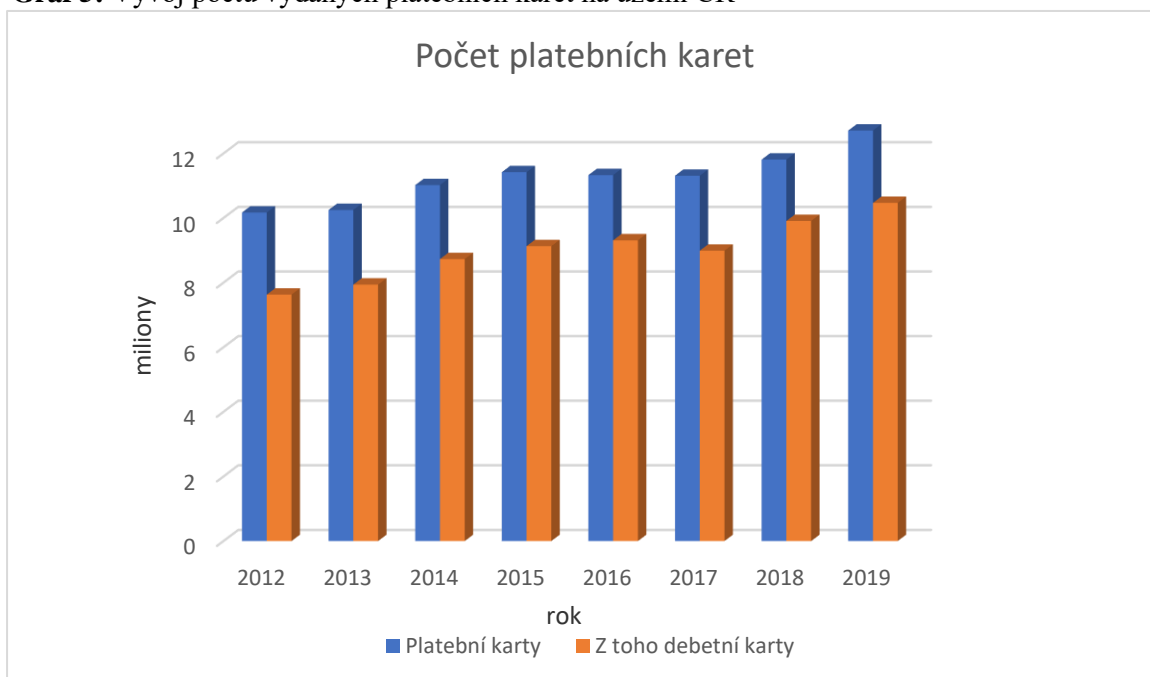
⁴⁸ JURÍK, P. *Svět platebních a identifikačních karet*. 2001, s. 47.

⁴⁹ Tamtéž, s. 48.

⁵⁰ coolpujcky.cz

⁵¹ JURÍK, P. *Svět platebních a identifikačních karet*. 2001, s. 48.

Graf 5: Vývoj počtu vydaných platebních karet na území ČR

Zdroj: ceskenoviny.cz

Na grafu lze vidět, že již v roce 2014 Česká republika překonala hranici více než jedné platební karty na obyvatele. V roce 2019 bylo vydáno více než 12,5 milionů karet. Přes 70 % vydaných platebních karet tvoří karty debetní.

3.3 Možnosti

3.3.1 Platba po internetu

V dnešní době by se nenašel e-shop, kde by nebyla možnost zaplatit kartou online. Lze tímto způsobem zaplatit spoustu zboží a služeb od placení nábytku, elektroniky, vstupenek, oblečení až po potraviny. Nese to s sebou výhody spojené například s možností **okamžitého zaplacení zboží**, není potřeba chodit nikam do bankomatu či do kamenné prodejny. V okamžiku přijetí platby od zákazníka ho obchodník ihned pošle přes námi zvoleného dopravního přepravce. Platba online kartou má 3 kroky:

1. Založení platby (vypsání čísla karty, její platnost a CVC kód)
2. Potvrzení 3DSecure systému (opíše se kód, který zákazník obdrží přes SMS)
3. Autorizace platby (ověření ze strany banky - správnost zadaných údajů, dostatek peněz na účtu a zda je povolena funkce placení online)

Vše tedy zabere jen **pár sekund** a ušetří všem stranám čas. Má to ovšem jednu nevýhodu v tom, že na dnešní webové stránce si lze svoji kartu uložit pro pohodlnější příští nákup, ale lze toho využít při odcizení zařízení, kde je tato karta uložena. Stále více bank a platebních

portálů proti tomuto bojují tak, že každá platba se musí potvrdit přes autorizační kód, který se odesílá na mobilní telefon držitele karty. Další nevýhodou mohou být technické potíže při některém ze 3 kroků pro uskutečnění platby.

3.3.2 QR platba

Tak jako se modernizuje vše okolo, došlo na upgrade i u platby bankovních převodů. Už není potřeba přepisovat zdlouhavé číslo účtu, variabilní symbol, konstantní symbol, částku, a nakonec si to celé dvakrát zkontrolovat.

To se změnilo s příchodem QR kódu, v něm může být uložena webová adresa, text, e-mail, adresa v mapách, ale to, co je podstatné – platba. Nejčastěji se s tímto druhem placení lze setkat při placení složenek či pokut, kde je i místo klasického vypsaní pokynů k platbě i QR kód. Jediné, co je zapotřebí je mobilní bankovní aplikace, která tuto možnost platby podporuje, dnes by to měla být naprostá většina.⁵²

Obrázek 4: QR platba

Zdroj: csob.cz

Poté už stačí jen:

- Přihlásit se do aplikace mobilního bankovníctví
- Zvolit způsob úhrady QR kódem
- Sejmout QR kód (namířit na něj fotoaparát telefonu) - data z něj se přepíší do platebního příkazu
- Zkontrolovat a potvrdit⁵³

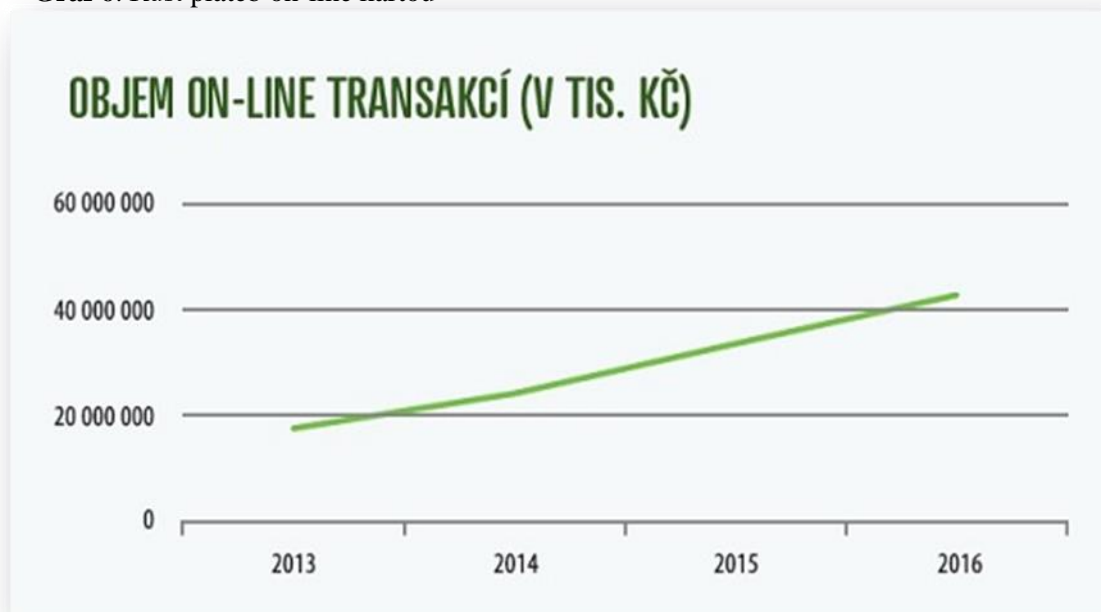
Tento způsob placení je velice **pohodlný, lehký a rychlý**. Navíc v dnešní době již nabízejí aplikace vytvoření **vlastního QR kódu**, stačí pouze zadat částku a vytvoříte obrázek, který lze poté zaslat prostřednictvím e-mailu nebo pomocí dalších sociálních

⁵² 365tipu.cz

⁵³ csas.cz

komunikačních prostředků (Facebook messenger, WhatsApp apod.) tomu, u koho máte nějakou finanční pohledávku.

Graf 6: Růst plateb on-line kartou

Zdroj: finparada.cz

V posledních letech roste počet plateb provedených kartou, u obchodníků vzrostl meziročně v roce 2016 o 18 %. Průměrná částka provedená platební kartou byla v roce 2016 - 698,70 Kč, což je ve srovnání s rokem 2015 pokles o 10 %. To je potvrzení toho, že se stále častěji platí kartami i menší částky, které uvedený průměr snižují.

Celkově se v roce 2016 provedlo téměř:

- 40 milionů on-line plateb
- Objem činil přes 42 miliard Kč

V porovnání s údaji s rokem 2013, to znamená nárůst o 76 %.⁵⁴

3.3.3 Platba mobilním telefonem

Mezi prvními, kteří umožnili platit pomocí přiložením platební karty nebo jiného identifikačního zařízení byla japonská společnost **JCB**. Tento proces se nazývá Proximity Payment, jedná se o přiblížení zařízení do blízkosti platebního terminálu. JCB začala s testem bezkontaktních čipových karet v Japonsku a na Thaj-wanu. Jednalo se především o

⁵⁴ finparada.cz

placení v oblasti cestování – MHD, autobusové či vlakové dopravy. AMEX poprvé zkusil bezkontaktní proces k odbavení cestujících na letišti v polovině 90. let. Roku 2002 se zapojily i celosvětové společnosti Mastercard a VISA, i přes počáteční nesoulad nakonec prosadily technologii zvanou **NFC**.⁵⁵ První platba pomocí NFC se uskutečňovala tak, že se mobilní telefon přiložil k terminálu, platba se zajišťovala pomocí operátora, který spravoval tzv. e-peněženku či poté platbu připsal k měsíčnímu vyúčtování.⁵⁶ Čipové karty byly poprvé zavedeny v USA a Izraeli již v polovině 90. let na čerpacích stanicích. V roce 2002 přichází také Mastercard ve spolupráci s Chase Manhattan, Citibank a MBNA a vybranými obchodníky z Orlanda s prvním bezkontaktním placením platební kartou s názvem Pay Pass. V rozmezí pár sekund se mezi duálním čipem karty a platebním terminálem vymění potřebné informace k provedení platby. Celý tento projekt se jmenoval "jednoduchý způsob placení", tedy – **Simple Way to Pay**.⁵⁷

„Mobilní platby prostřednictvím technologie NFC v Česku odstartovaly už v roce 2012, v této době o ně však ještě nebyl příliš velký zájem. Placení mobilem se do povědomí Čechů zapsalo až v roce 2018, kdy zájem o bezkontaktní platby chytrým telefonem předčil očekávání bank. Platba mobilem funguje na principu bezdrátové technologie nazývané jako NFC, který umožňuje rychlou a zabezpečenou výměnu dat na vzdálenost do 4 cm. Tuto technologii aktuálně podporuje celá řada chytrých telefonů i tabletů. NFC funguje tak, že se při dotyku nebo přiblížení dvou zařízení, disponujících touto technologií, automaticky spustí jejich komunikace.“⁵⁸

Přes **milión** lidí si již aktivovalo službu **Apple Pay** nebo **Google Pay**, které umožňují zaplatit na terminálu v kamenném obchodě prostřednictvím chytrého telefonu. Podle průzkumu Mastercard Digitalization Survey v roce 2019 používala chytrý mobilní telefon k placení zhruba třetina lidí v ČR.⁵⁹

⁵⁵ JURÍK, P. *Platební karty*. 2012, s. 169.

⁵⁶ Tamtéž, s. 168.

⁵⁷ Tamtéž, s. 168.

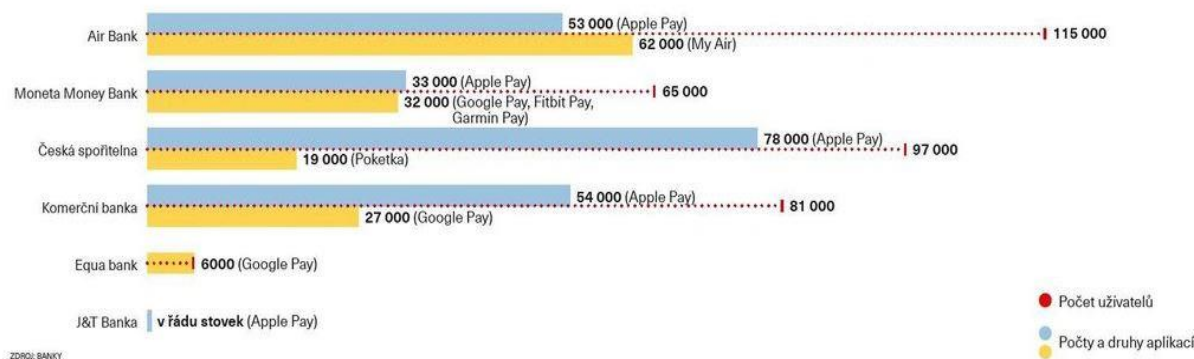
⁵⁸ pruvodcepodnikanim.cz

⁵⁹ JURÍK, P. *Platební karty*. 2012, s. 168.

Graf 7: Banky, jejich klienti platící mobilním telefonem a aplikace, které k tomu používají

Platby mobilem

Banky, jejich klienti platící telefonem a aplikace, které k tomu používají

Zdroj: businessinfo.cz

3.3.3.1 Apple Pay

Služba Apple Pay byla poprvé umožněna svým uživatelům v roce 2014, ovšem u nás to je poměrně nová záležitost, na území České republiky se poprvé dostala v únoru 2019. Tuto službu u nás podporují 3 největší platební systémy – Mastercard, VISA a AMEX.⁶⁰ Jedná se o způsob placení, kdy stačí pouze přiložit jedno ze tří zařízení Apple, které tuto funkci podporují:

- **iPhone** – mobilní telefon
- **iPad** – tablet
- **Apple Watch** – chytré hodinky

Poté se vybere v aplikaci Wallet (peněženka) z karet, které jsou uloženy v zařízení a tou se zaplatí. V této aplikaci lze karty přidávat a spravovat.⁶¹ Možná zde přichází na řadu otázka: Co když někdo telefon odcizí a tím pak bude moci jednoduše zaplatit cokoliv?

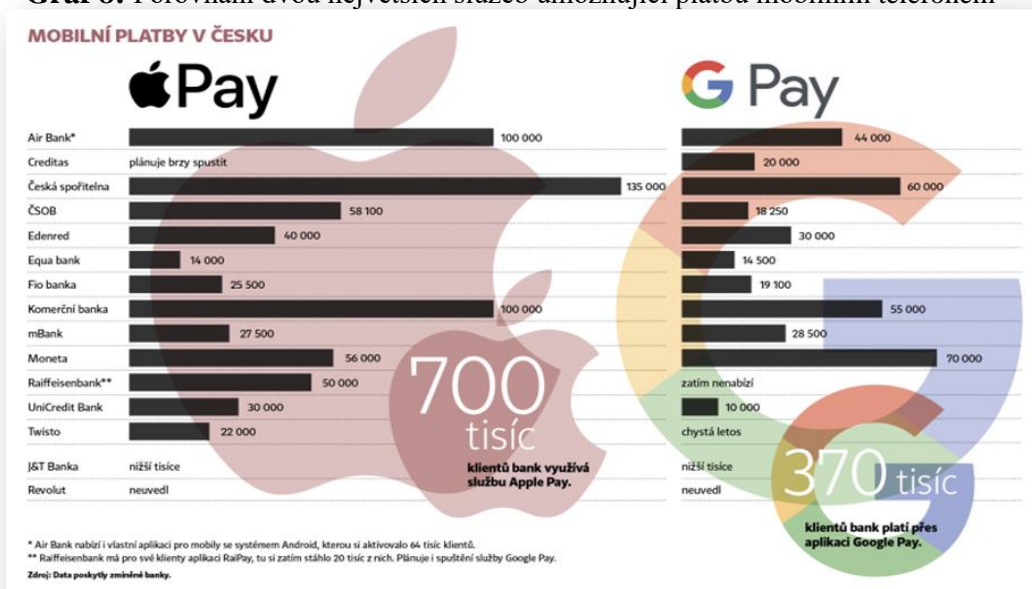
Samozřejmě služba Apple Pay není jen velice praktická, rychlá, pohodlná, užitečná ale především bezpečná. Pro uskutečnění platby je potřeba buď otisk prstu nebo je zapotřebí sken obličeje (přes přední fotoaparát), této funkci se říká FACE ID. Od roku 2012 tento způsob placení podporují i jejich stolní počítače – MacBooky. Jedná se samozřejmě o placení na webových stránkách a e-shopech.

⁶⁰ porovnej24.cz

⁶¹ JURÍK, P. *Platební karty*. 2012, s. 168.

Již těžko se v dnešní době narazí na obchodníka, který by neakceptoval platbu pomocí Apple Pay, navíc tuto službu v České republice podporuje více než 20 bank a společností.⁶²

Graf 8: Porovnání dvou největších služeb umožňující platbu mobilním telefonem

Zdroj: archiv.ihned.cz

Na grafu je názorně vidět, že tyto dvě služby nejvíce využívají klienti z největší banky v České republice, v tomto ohledu tedy vítězí **Česká spořitelna**, za ní se hned umísťuje Komerční banka a Air Bank. U bank, které nabízejí jak Apple Pay, tak Google Pay má více uživatelů Apple, to již v 7 případech. Naopak Google poráží Apple ve 3 případech. V celkovém součtu má víc uživatelů služba jejichž firma má sídlo v Kalifornii – Apple. Celkové číslo 1 070 000 uživatelů platících skrz mobilní telefony, kterého se dosáhlo v roce 2020, určitě není konečné.

3.4 Ochrana platebních karet

První podvody se v oblasti platebních karet objevily již v 60.letech, největší nárůst však přišel až v polovině let osmdesátých. Ve Spojených státech amerických byl enormní počet podvodů zaznamenán v roce 1982.⁶³ V současné době, mají karty několik opatření, které se mezi sebou prolínají, podobně jako tomu je například i u bankovek či jiných cenných papírů. Ochranu je možné rozdělit na několik druhů.⁶⁴

⁶² porovnej24.cz

⁶³ JURÍK, P. *Platební karty*. 2012, s. 145.

⁶⁴ JURÍK, P. *Svět platebních a identifikačních karet*. 2001, s. 92.

3.4.1 Proti zneužití držitele

U této ochrany je velice důležitá znalost klienta bankou a odhadnout zhoršení jeho finanční situace a umět na ni urychleně a účinně zareagovat. Tato znalost se nazývá **Credit Scoring**. Aby nedošlo ke zneužití klientem, používá se při platbě kartou tzv. autorizace, která zjišťuje, zda má klient dostatečné finanční krytí na účtu. V případě, že na účtu není dostatek peněz, odešle se tzv. negativní autorizační odpověď a transakce je zamítnuta.⁶⁵

3.4.2 Proti zneužití cizí osobou

Zde se zamezuje použití karty cizí osobou, než je samotný držitel. Každá platební karta má tedy při zaslání klientovi svůj vygenerovaný **PIN kód** (Personal Identification Number), ten může obsahovat 4-6 číslic. Poté, co ho vyvinula společnost IBM, tak ho poprvé zavedla v roce 1980 **VISA**.⁶⁶

PIN si pro lepší využití může klient samozřejmě změnit v bankomatu. Zároveň se nedoporučuje nikam psát, rozhodně ne na zadní stranu platební karty. Tímto kódem se dříve potvrzovala každá platba kartou, v dnešní době se obvykle u transakcí do 500 Kč PIN uvádět nemusí. Dále je PIN vyžadován při užití bankomatu (výběr hotovosti, dotaz na zůstatek, či další operace, které bankomat nabízí).

Ještě před zavedením PIN kódu byla nejčastější forma prokázání se jako držitel karty **podpisem** na prodejním dokladu, musel se shodovat s **podpisovým vzorem** na kartě. V roce 2001 společnost VISA předvedla další identifikační prvek – **CVV2**. Tento trojmístný kód je uveden na zadní straně karty a musí se vyplnit při platbě kartou on-line.⁶⁷

Samozřejmě se vývojová střediska snaží o vylepšení při ověření, zda je osoba oprávněná kartu užívat, není totiž zas tak obtížné získat od někoho podpisový vzor, PIN či si opsat CVV kód ze zadní strany karty. Pokoušejí se o to pomocí biometriky, kde by bylo možné využít individuální části lidského těla, které jsou skoro nezaměnitelné.

⁶⁵ JUŘÍK, P. *Svět platebních a identifikačních karet*. 2001, s. 92-93.

⁶⁶ Tamtéž, s. 93.

⁶⁷ Tamtéž, s. 93.

Britská asociace APACS shrnula důležité body, které požadovaly banky při zapojení biometricky pro verifikaci klientů:

- Snadné pořízení vzorku (levné, spolehlivé, rychlé, lehce proveditelné a příjemné pro klienta)⁶⁸
- Snadné ověření vzorku (společensky přijatelné pro klienta i obchodníka)
- Nepřenositelnost (jen pro držitele karty)
- Nenapodobitelnost (verifikační znak nemůže být napodobitelný)
- Stabilitnost (zajistit po dlouhou dobu spolehlivé rozeznání)

Nejznámější biometrické metody pro verifikaci:

- Fotografie (občanský průkaz, cestovní pas)
- Otisk prstu (vstup do uzavřených zón, elektronika)
- Dynamický rozbor podpisu (v některých obchodních sítích-při podpisu klienta jsou snímány jeho rysy a porovnány se vzorkem)
- Rozbor hlasu (First National bank v JAR – bankomaty)
- Záznam sítnice oka (vstup do utajených objektů)⁶⁹

„Je jisté, že biometrika bude v budoucnu hrát významnou roli v zajištění platebních karet před zneužitím cizí osobou. VISA sponzorovala studii International Biometric Group v New Yorku, která ukázala, že více než 75 % respondentů by dalo přednost biometrickému ověření své totožnosti před podpisem nebo PIN. Ceny biometrických zařízení stále klesají. Např. snímač otisku prstů stál v roce 1994 okolo 1000 USD, v roce 2000 jen 20 USD.“⁷⁰

⁶⁸ JURÍK, P., *Svět platebních a identifikačních karet*. 2001, s. 93.

⁶⁹ Tamtéž, s.94.

⁷⁰ Tamtéž, s. 95.

3.4.3 Proti padělání

Nejprve byly platební karty proti padělání chráněny pouze ceninovým tiskem, v dnešní době existuje mnoho dalších ochranných prvků, mezi které patří hologram, který byl zaveden v roce **1983** společností Mastercard (rok poté VISA), podpisový proužek a ceninový tisk s ultrafialovými barvami.⁷¹ Zde autor cituje **Pavla Juříka** z jeho knihy **Svět platebních a identifikačních karet**:

*„**Hologram** – Nejčastěji se používají dvou nebo třírozměrné lisované hologramy, běžně viditelné v denním světle. Při výrobě dvourozměrného hologramu (2D) slouží jako předloha jedna dvourozměrná plocha. U trojrozměrného hologramu (3D) je předlohou trojrozměrný přehled. Hologram zaznamenaný do fotocitlivého polymeru jako reliéf je překopírován do kovové raznice a z ní je přetištěn do speciální polymerní fólie, která je následně upevněna na přední stranu karty. Této metodě se říká Hot Stamping.*

***Podpisový proužek** – Podpisový vzor držitele karty je zaznamenaný na zvláštním proužku papíru, chráněném proti dodatečné změně podtiskem nebo giloší, provedeným barvami viditelnými v ultrafialovém světle. Speciální papír je citlivý na gumování a chemikálie. Zásah do struktury papíru má za následek vystoupení drobných textů „VOID“ (Neplatné).*

***Ceninový tisk a ultrafialové barvy** – Přesný ceninový tisk designu karty a speciálních ochranných znaků společně s tiskem mikrotextů (viz. např. mikrotext na logu VISA) jsou dosud nepřekonanou ochranou karet.,⁷²*

3.5 Budoucnost platebních karet

Platba platebními kartami prošla více než padesáti letým vývojem, naopak bezkontaktní placení se dostalo do podvědomí a oblíbenosti v poměrně krátkém časovém úseku. Nestačilo, že platba bezkontaktní kartou byla mnohem pohodlnější a rychlejší pro klienty, v posledních letech tu máme nový trend v podobě platby telefonem, kde stačí telefon pouze přiložit k platebnímu terminálu a ve vteřině je transakce úspěšně provedena. Mobilní telefon se navíc v 99 % případů nosí vždy u sebe, naopak peněženku si lze kdekoliv zapomenout a odejít bez ní.

⁷¹ JUŘÍK, P. *Platební karty*. 2012, s. 145.

⁷² JUŘÍK, P. *Svět platebních a identifikačních karet*. 2001, s. 95-96.

„Ke konci loňského roku jsme našim klientům vyměnili téměř všechny debetní platební karty za bezkontaktní, což v celkovém počtu znamená 3 miliony karet. Nyní pokračujeme s kreditními kartami. Abych se vrátil k předchozí otázce a demonstroval nárůst používání karet, můžeme se podívat na počty a objemy bezkontaktních plateb. Na začátku loňského roku zaplatili klienti České spořitelny bezkontaktně za jeden měsíc 4,5 milionu nákupů zboží a služeb v celkové částce 2 miliardy korun. V květnu letošního roku stoupl počet bezkontaktních transakcí na více než 12 milionů v objemu 6,9 miliardy korun. Což pro představu dělá 75 % z celkového objemu kontaktních i bezkontaktních transakcí.“⁷³

Lukáš Hemek, ředitel podpory retailu a kartového centra České spořitelny, 2015

Na budoucnost platebních karet má autor takový názor, že dříve nebo později zmizí úplně, bude se platit převážně mobilním telefonem nebo podobnými elektronickými nástroji jako jsou chytré hodinky. Například v Asii se využívá platba prstenem, která zde není vůbec rozšířena, nebo alespoň autor se s ní ještě doposud nesetkal. Mobilním telefonem se bude prokazovat při výběru z bankomatů, i když si autor myslí, že i hotovost se postupem času také vytratí z možnosti způsobu placení. Podobný názor jako autor má i pan **Martin Vurm, COO, ING Česká republika:**

„Klasická hotovost je téměř mrtvá. A plastové platební karty jsou s rychlým nástupem mobilních plateb další na řadě, stejně jako v posledních letech rychle nastoupily bezkontaktní platby. Nejbližší budoucnost platebních služeb je rozhodně spojena s „wearables“. Platební funkce bude dříve nebo později součástí každého zařízení připojeného k internetu.“⁷⁴

⁷³ bankovnictvionline.cz (cit. 05.02.2021)

⁷⁴ czechrunch.cz

4 Vlastní práce

4.1 Stanovení hypotéz

4.1.1 Výzkumná otázka

Jakým způsobem ovlivňuje platební karta jejich majitele při každodenním používání a je vůbec pro běžného člověka potřeba?

4.1.2 Vedlejší výzkumné otázky

Platí se více hotově nebo platební kartou?

Souvisí pohlaví s využíváním QR platby?

Závisí nějakým způsobem výše útraty skrze platební kartu s pohlavím?

Přispívá bezkontaktní placení k četnější platbě kartou?

Má vliv vznik bezkontaktního placení na vyšších obavách z důvodu bezpečnosti?

4.2 Výzkumné předpoklady – hypotézy

Na základě dotazníkového šetření bylo stanoveno 5 hypotéz.

- a) **H₁: Více než $\frac{1}{3}$ lidí vlastní minimálně 2 platební karty a více než $\frac{3}{4}$ lidí preferuje platbu platební kartou před hotovostí.**
- b) **H₂: Možnosti QR platby využívá více mužů než žen, i přesto, že o možnostech QR platby ví procentuálně méně mužů než žen.**
- c) **H₃: Ženy utratí v průměru při jedné platbě PK více než muži.**
- d) **H₄: Lidé více platí bezkontaktně, nejvíce platební kartou a mobilním telefonem.**
- e) **H₅: Při platbě kartou v čele s bezkontaktním placením mají uživatelé minimální obavy.**

4.3 Dotazníkové šetření

Pro zjištění potřebných dat byl proveden vlastní výzkum formou dotazníkového šetření za účelem potvrzení nebo vyvrácení hypotéz. Zkoumání bylo zaměřeno na konkrétní vzorek respondentů, tedy majitelé platebních karet. Celkem bylo osloveno 188 respondentů, kteří zodpověděli 25 otázek týkajících se platebních karet, jejich každodenního využití, možností,

výhod či nevýhod apod. Výsledky jsou graficky zpracovány a je provedeno statistické vyhodnocení výzkumu.

4.3.1 Základní údaje o respondentech

4.3.1.1 Věk a pohlaví

Tabulka 3: Věk a pohlaví

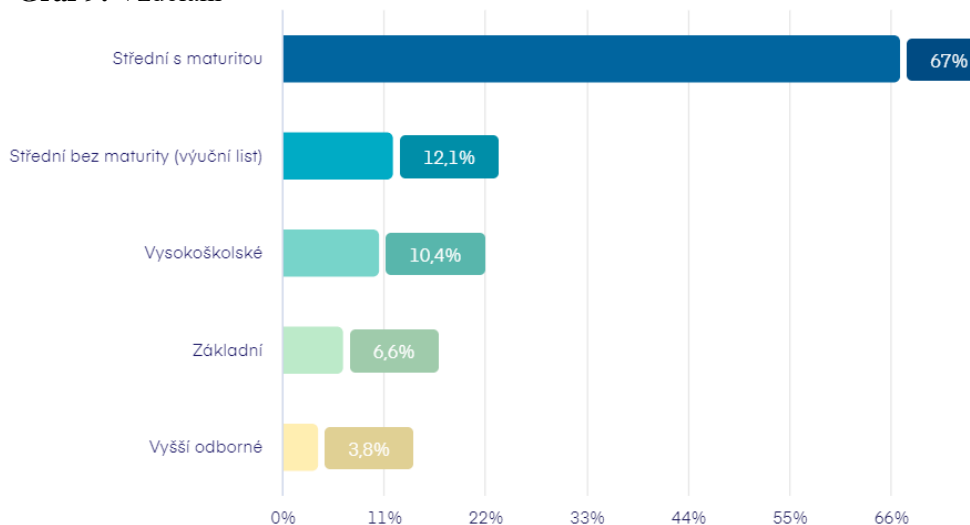
	Žena	Muž	Celkem
Méně než 18	1	1	2
18-26	60	61	121
27-40	15	13	28
41-59	21	14	35
60 a více	2	0	2
Celkem	99	89	188

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak lze vidět v tabulce, z celkových 188 respondentů jsou z 54,4 % ženy a 46,6 % muži. Nadpoloviční většina respondentů je ve věku 18-26 let, což tvoří celkem **63,2 %** všech respondentů. Druhá nejčastější věková skupina je 41-59 let (**19,2 %**) a třetí je střední věková skupina ve věku 27-40 let (**15,4 %**).

4.3.1.2 Nejvyšší dosažené vzdělání

Graf 9: Vzdělání

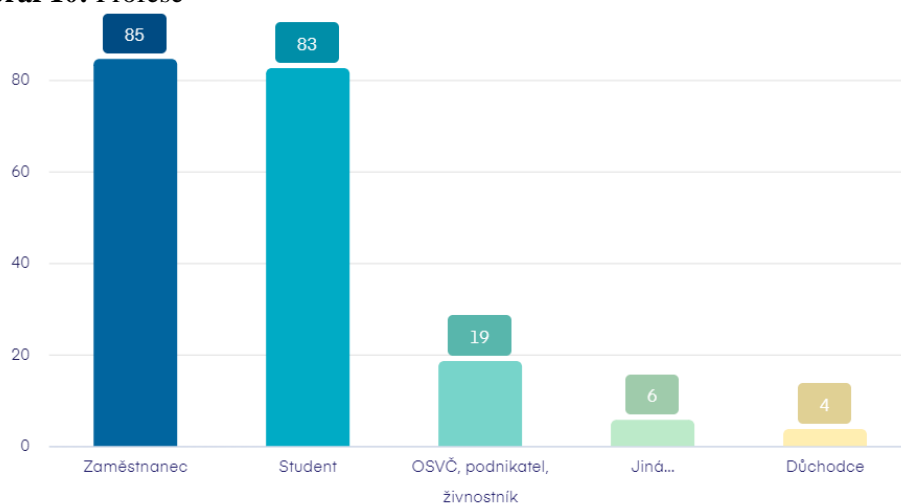

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejvíce respondentů má dokončené střední vzdělání, **67 %** úspěšně absolvovalo maturitní zkoušku, přibližně **12 %** má vystudovanou střední školu s výučním listem. Třetí skupina s nejvyšším počtem má vysokoškolské vzdělání (**10,4 %**). Zbylí respondenti mají nejvyšší dosažené vzdělání z vyšší odborné školy a ostatní respondenti pravděpodobně studují v současné době teprve střední školu.

4.3.1.3 Profese

Graf 10: Profese

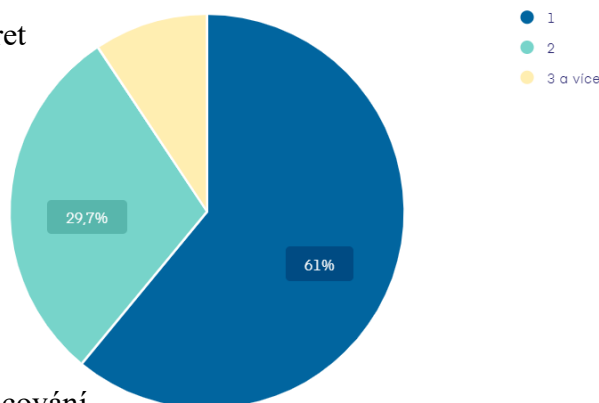
Zdroj: Vlastní zpracování

Zde mohli respondenti zaškrtnout více možností, je totiž možné být např. student a OSVČ zároveň. Největší absolutní četnost je u zaměstnance a studenta. OSVČ, podnikatel a živnostník se objevují v 4x menším počtu.

5 Výsledky a diskuse

5.1 Počet platebních karet na osobu (H₁)

Graf 11: Počet karet

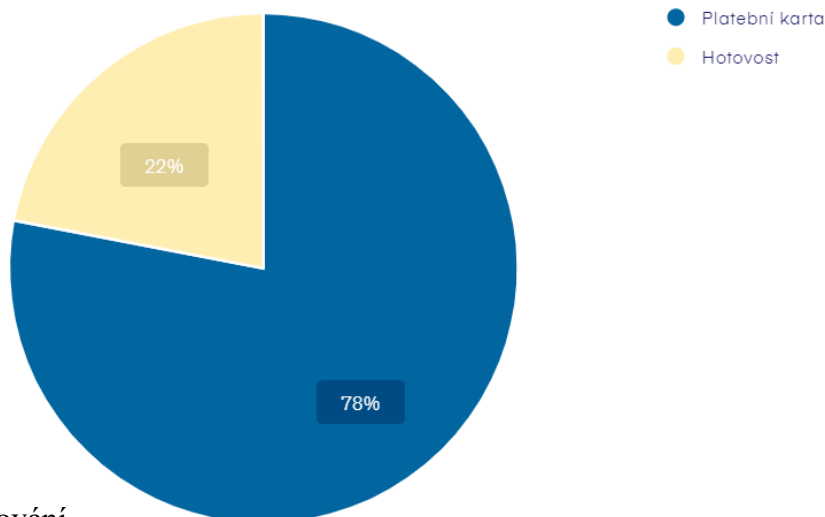

Zdroj: Vlastní zpracování

61 % dotázaných vlastní pouze jednu platební kartu, přibližně 30 % odpovědělo, že vlastní dvě platební karty. 3 a více platebních karet vlastní kolem 9 % respondentů.

5.2 Karta vs. hotovost (H₁)

Graf 12: Karta vs. hotovost

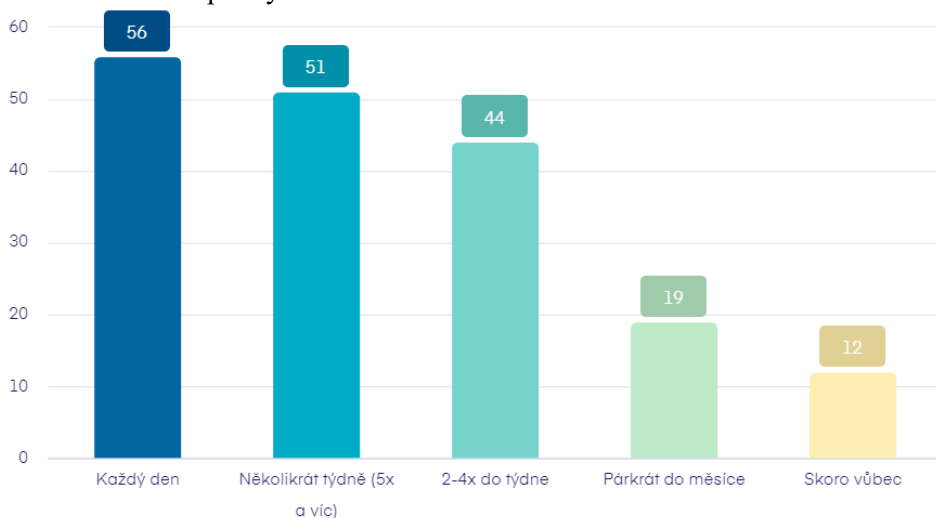

Zdroj: Vlastní zpracování

Více než $\frac{3}{4}$ respondentů upřednostňuje platbu platební kartou před platbou v hotovosti. Tento výsledek se dal očekávat, jelikož platební kartu vlastní snad opravdu každý a v současné době je to velký trend. Někde se dokonce lze setkat s obchody, které přijímají pouze platební karty.

5.3 Četnost platby kartou – PK, hodinky, telefon (H₄, H₅)

Graf 13: Četnost platby

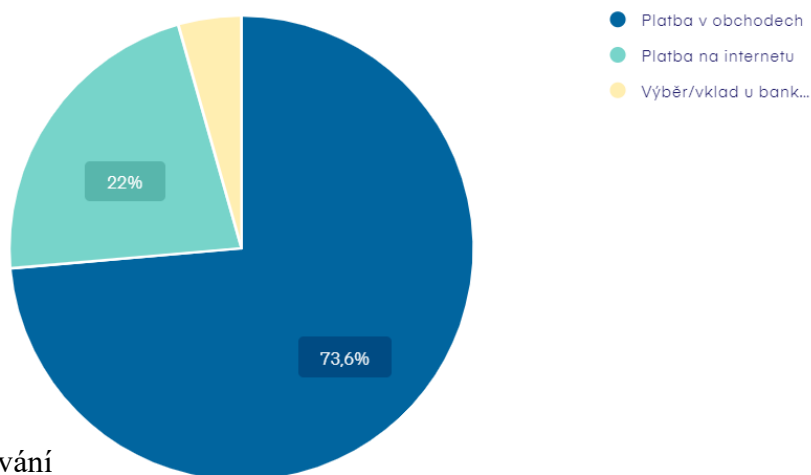

Zdroj: Vlastní zpracování

Zde se výsledky u prvních tří nejčastějších odpovědí moc neliší, ale jak je vidět, přibližně třetina dotázaných uvedla (**31 %**), že platbu platební kartou využívá každý den. **28 %** respondentů platí kartou minimálně 5x týdně a **24 %** tento způsob placení využívá průměrně 2 - 4x do týdne. Pouze přibližně 7 % respondentů platební kartou neplatí skoro vůbec.

5.4 Účel použití

Graf 14: Účel

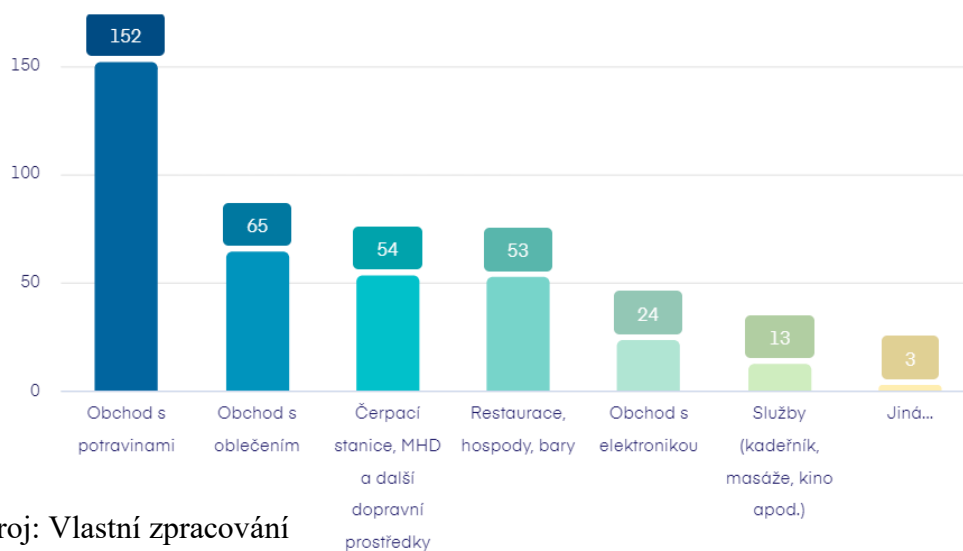

Zdroj: Vlastní zpracování

Naprostá většina respondentů uvedla, že nejčastěji využívá kartu na platbu v obchodech – **73,6 %**. Přibližně čtvrtina dotázaných, což je v relativní četnosti **22 %** odpověděla, že jejich nejvíce využívaný účel karty je platba na internetu. Zbýlých **4,4 %** využívá platební kartu nejčastěji k výběru a vkladu hotovosti v bankomatech.

5.5 Nejčastější platba platební kartou

Graf 15: Platba platební kartou

Zdroj: Vlastní zpracování

Zde měli respondenti také možnost odpovědět více možnostmi. Nejvíce dotázaných (152) odpovědělo, že jejich nejčastější způsob placení platební kartou je v obchodě s potravinami, s relativní četností **41,8 %**. Druhá nejvíce se objevující odpověď je obchod s oblečením, s relativní četností **17,9 % (65 respondentů)**. O jednu odpověď se před platby v pohostinstvích dostaly platby pohonných hmot a další způsoby možnosti přepravy (vlak, autobus, MHD).

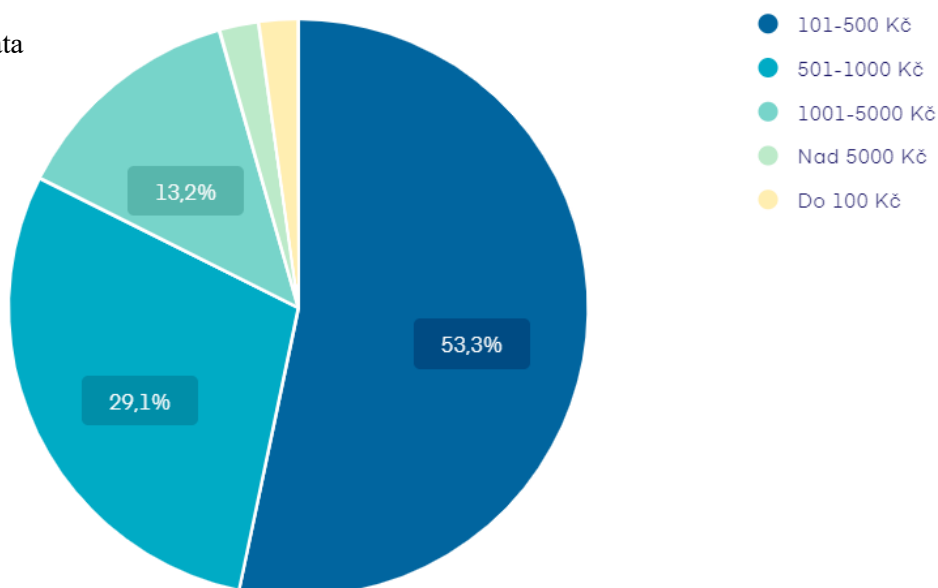
U otevřené otázky respondenti odpovídali slovně, za co konkrétně nejčastěji platí platební kartou na internetu, tedy ne v kamenných obchodech, ale přes různé e-shopy apod. Nejpočetnější odpovědi jsou vypsány níže:

▪ Oblečení	▪ Knihy
▪ Elektronika	▪ Krmení pro zvířata
▪ Hračky	▪ Věci do domácnosti
▪ Jídlo (převážně doplňky stravy)	▪ Sportovní vybavení
▪ Hry	▪ Služby (předplatné, dovážka jídla apod.)
▪ Kosmetika	

V levém sloupci jsou uvedeny výrazně opakující se odpovědi, dle očekávání lidé nejčastěji přes internet nakupují a platí oblečení, různou elektroniku, hračky pro své děti, sportovci různé doplňky stravy, společenské či elektronické hry a ženy především kosmetiku. Mnoho respondentů uvedlo, že v této korona virové době preferují nákupy na internetu před návštěvou kamenné prodejny, především roste počet nákupů běžných potravin přes internet.

5.6 Útrata při platbě

Graf 16: Útrata

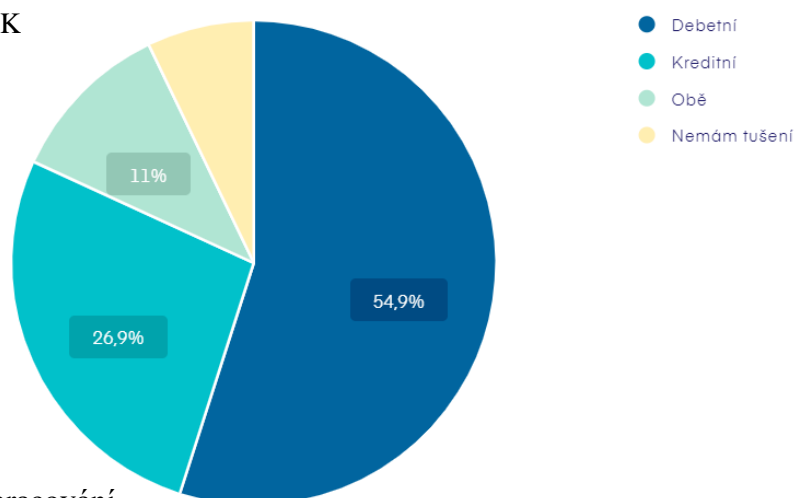

Zdroj: Vlastní zpracování

Více než polovina dotázaných uvedla, že jejich nejčastější útrata při platbě kartou činí více než 100 Kč, ale zároveň méně než 500 Kč, pravděpodobně to má souvislost s předchozí otázkou, kde bylo uvedeno, že nejvíce kartu využívají při nákupu s potravinami, nejspíše se tedy nejvíce platba kartou využívá při středních nákupech potravin do 500 Kč. Téměř **30 %** respondentů utratí při platbě kartou více jak 500 Kč, ale současně méně než 1000 Kč. Nejméně absolutních hodnot dosahuje platba do stokoruny a nad 5000 Kč.

5.7 Druhy platebních karet

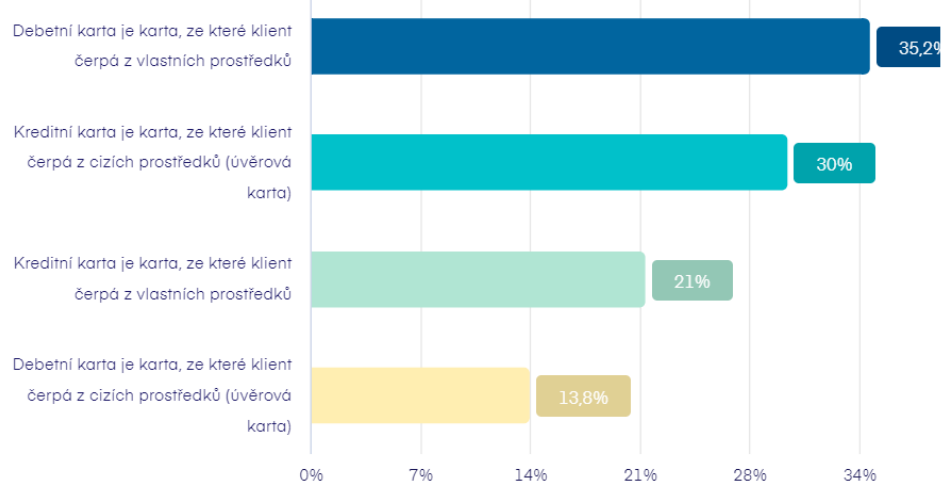
Graf 17: Druhy PK

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejvíce respondentů dle očekávání vlastní kartu debetní - **54,9 %**. Více než ¼ má kartu kreditní, **11 %** dotázaných disponuje jak debetní, tak i kreditní kartou. Takřka **7 %** respondentů nemá tušení, jakou platební kartu vůbec vlastní.

Graf 18: Debetní vs. kreditní karta

Zdroj: Vlastní zpracování

Při otázce, jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní kartou zadalo bezmála 35 % respondentů chybnou odpověď. Téměř $\frac{2}{3}$ dotázaných odpovědělo správně a tedy, že:

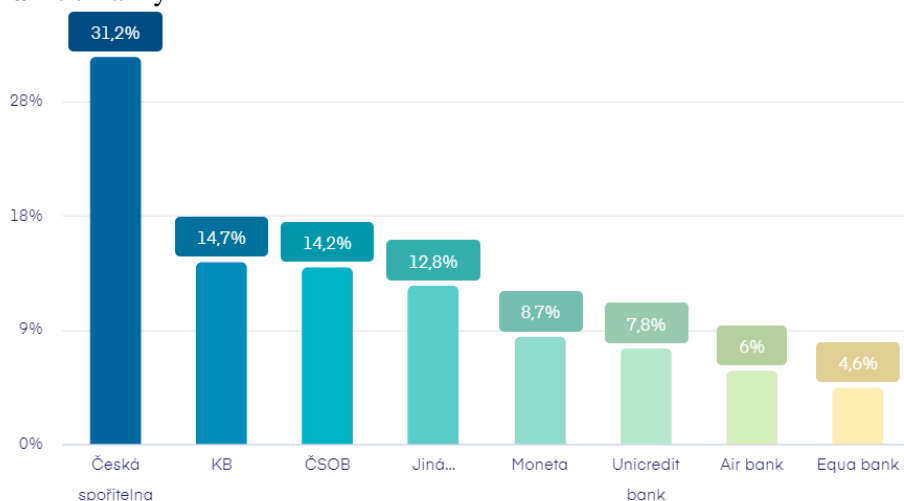
-Debetní karta je karta, ze které klient čerpá z vlastních prostředků

-Kreditní karta je karta, ze které klient čerpá z cizích prostředků (úvěrová karta)

Autor upřímně nečekal, že tolik dotázaných nebude vědět rozdíl mezi těmito kartami, pravděpodobně za to může kořen slova "debet " u první zmíněné karty, což znamená dluh nebo závazek. A nejspíše proto se lidé domnívají, že debetní znamená, že lze čerpat z cizích prostředků a zaměňují ji s kartou kreditní.

5.8 Banka a bankovní systém

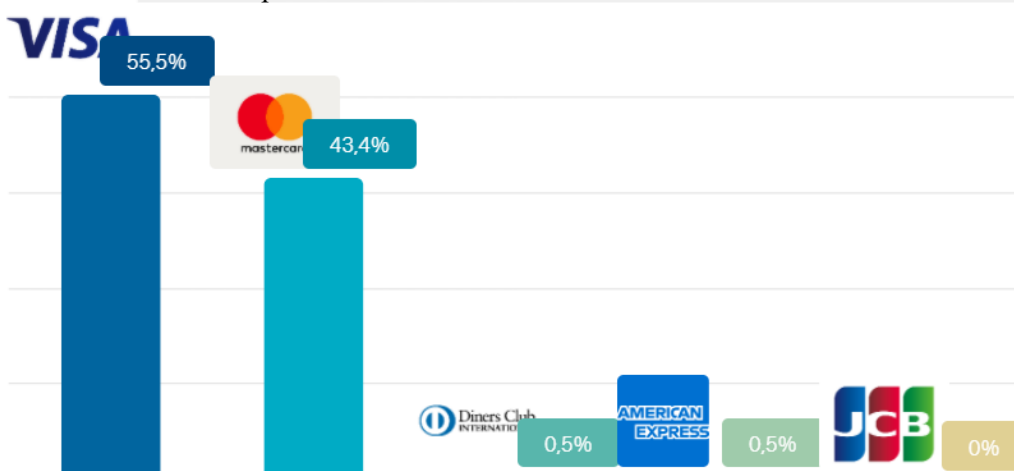
Graf 19: Banky

Zdroj: Vlastní zpracování

U otázky, od které banky vlastní respondent platební kartu, dle očekávání největší část (téměř **třetina**) odpověděla Českou spořitelnu. Komerční banka a Československá obchodní banka vydaly obě po **14–15 %** z celkového počtu dotázaných. Bezmála 13 % uvedlo, že vlastní platební kartu od jiné bankovní společnosti, než které jsou zobrazeny v grafu. Nejmenší počet klientů má poměrně nová banka na našem území-Equa bank.

Graf 20: Bankovní společnosti

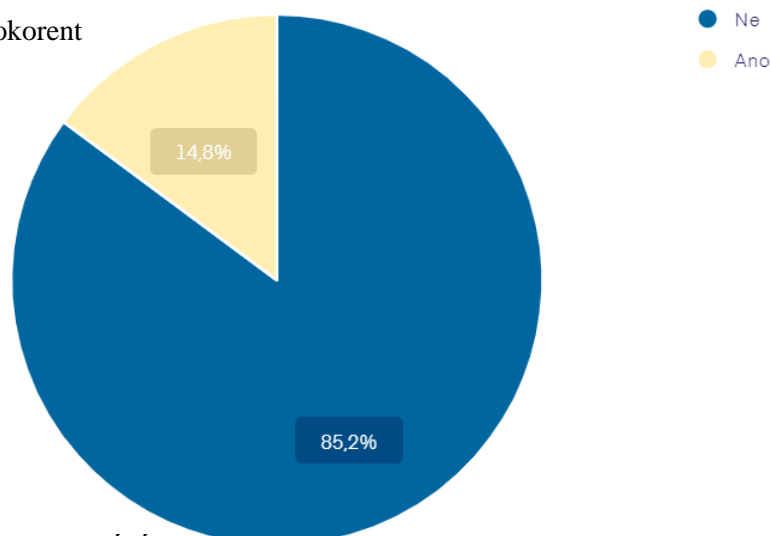

Zdroj: Vlastní zpracování

Stejně jako po celém světě, tak i v České republice mezi dva největší vydavatele patří jednoznačně VISA a Mastercard. Tyto společnosti si vzájemně konkurují již řadu let, ve světě je jedničkou společnost VISA, která vydala přibližně **53 %** z celkového počtu platebních karet. Podobnému výsledku se dostalo i u tázaných respondentů z tohoto dotazníkového šetření, kde je na našem území opět úspěšnější společnost VISA s **55,5 %**. Takřka totožný podíl v počtu vydaných platebních karet má společnost Mastercard, jak ve světě (**43,7 %**), tak i na našem území (**43,4 %**). Naopak zatímco ve světě, a především v USA jsou další oblíbené společnosti Diners Club a AMEX, z dotázaných vlastní pouze jeden respondent kartu od amerických společností Diners Club a jeden od AMEXu. Nikdo z respondentů nevyužívá platební karty od japonské společnosti JCB.

5.9 Kontokorent

Graf 21: Kontokorent

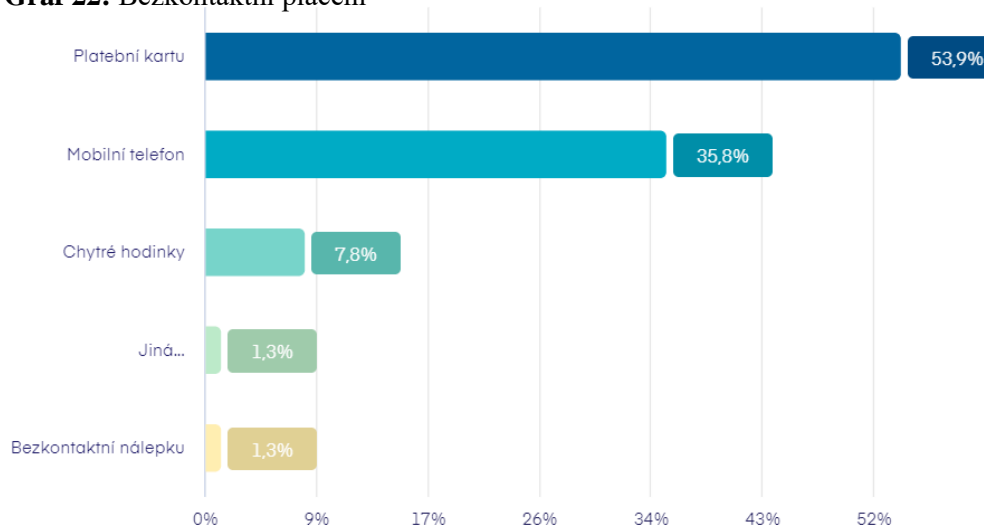

Zdroj: Vlastní zpracování

Přes ¾ dotázaných (**85,2 %**) uvedlo, že nemá u své platební karty kontokorent, tedy možnost využívat a čerpat peníze z běžného účtu i přesto, že klient nemá na svém účtu dostatek peněz.

5.10 Bezkontaktní placení (H₄)

Graf 22: Bezkontaktní placení

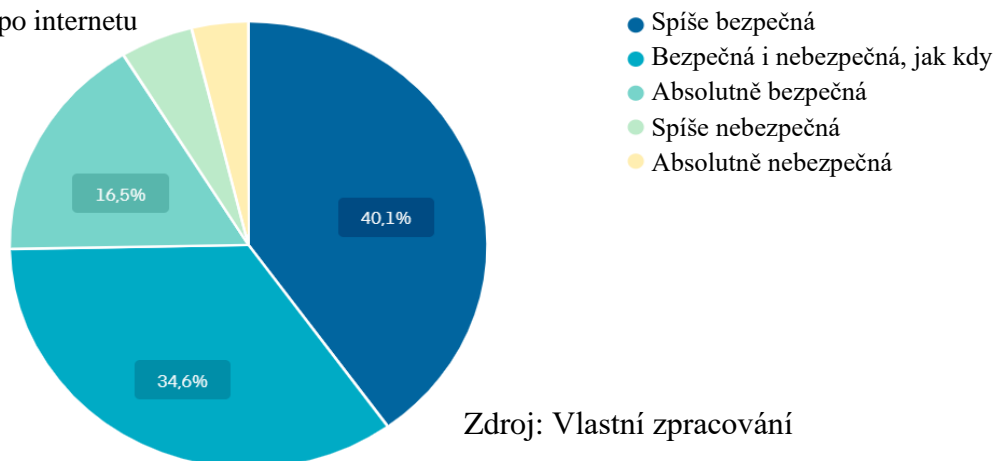
Zdroj: Vlastní zpracování

Většina respondentů k bezkontaktnímu placení využívá klasickou platební kartu (**53,9 %**). Více než třetina dotázaných používá mobilní telefon, téměř **8 %** platí svou kartou prostřednictvím chytrých hodinek. 3 respondenti odpověděli, že využívají bezkontaktní nálepku a stejný počet platí pomocí jiných možností (náramek, prsten, tablet apod.)

5.11 Bezpečnost (H₅)

5.11.1 Platba na internetu

Graf 23: Platba po internetu

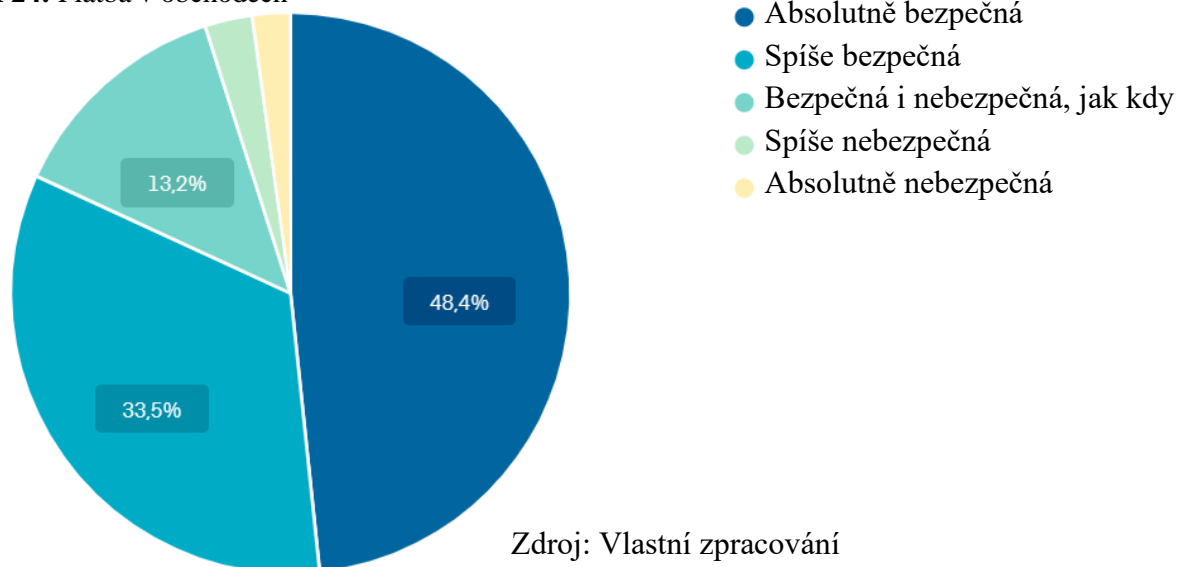

Zdroj: Vlastní zpracování

Většina respondentů odpověděla, že nepovažuje platbu kartou na internetu za nebezpečnou. Přibližně **40 %** odpovědělo, že platbu vnímá jako spíše bezpečnou. Více jak třetina si není úplně jistá, jestli je platba spíše bezpečná nebo nebezpečná. **16,5 %** pohlíží na platbu jako absolutně bezpečnou.

5.11.2 Platba v obchodech

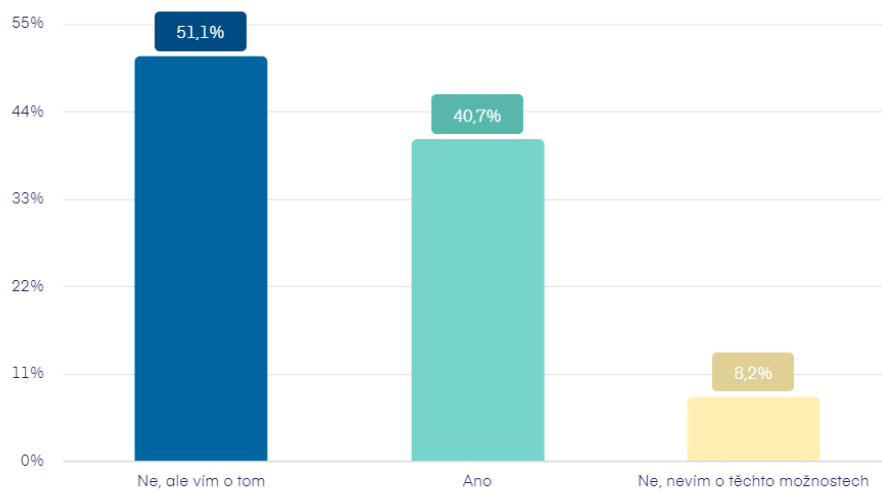
Graf 24: Platba v obchodech

Stejně jako platba na internetu, ani platba v obchodech se nepovažuje za nebezpečnou, právě naopak. Bezmála polovina respondentů odpověděla, že ji vnímá jako absolutně bezpečnou, přibližně třetina ji považuje za spíše bezpečnou.

5.12 QR kód

Graf 25: QR platba

Zdroj: Vlastní zpracování

Naprostá většina zná možnosti QR kódu, je to bezmála **92 %** všech respondentů, zbylých přibližně **8 %** neví o možnostech plateb a jeho využití. Ovšem pouze **40,7 %** využívá možnosti, které nabízí tento kód, více jak polovina o něm ví, ale nemá zapotřebí ho aplikovat.

5.13 Výhody a nevýhody

5.13.1 Platební karta

Zde byla opět možnost otevřené odpovědi, kde respondenti slovně popisovali, jak vnímají výhody a nevýhody platebních karet jako celku. Nejpočetnější odpovědi jsou opět vypsány níže:

Výhody:

- Není zapotřebí mít hotovost
- Rychlost a jednoduchost
- Platba po internetu
- Vše na jedné kartě
- Minimální možnost ztráty

Nevýhody:

- Žádné
- Ztráta/krádež/zneužití karty
- Není akceptovatelná všude
- Do 500 Kč není nutnost zadávat PIN

5.13.2 Bezkontaktní platba

Zde byla opět možnost otevřené odpovědi, kde respondenti slovně popisovali, jak vnímají výhody a nevýhody bezkontaktního placení. Nejpočetnější odpovědi jsou:

Výhody:

- Rychlost
- Bezpečnost
- Není potřeba zadávat PIN
- Možnost platit telefonem/hodinkami
- Žádné bankovky

Nevýhody:

- Žádné
- Možný výpadek terminálu
- Ztráta/krádež/zneužití karty
- Není akceptovatelná všude
- Do 500 Kč není nutnost zadávat PIN

5.14 Budoucnost platebních karet

Tabulka 4: Budoucnost

ODPOVĚĎ	RESPONZÍ	PODÍL
Platební karty se budou využívat i nadále	88	48.9%
Bezkontaktní placení čeká do 5 let další inovace	75	41.7%
Bezkontaktní placení čeká za 5 a více let další inovace	42	23.3%
Platební karty zcela vymizí (do 10-20 let)	28	15.6%
Bezkontaktní placení se nijak nebude lišit od dnešní podoby	14	7.8%
Jiná...	2	1.1%

Zdroj: Vlastní zpracování

U této otázky mohli respondenti vybírat z více odpovědí. Takřka polovina respondentů si myslí, že se platební karty budou využívat i nadále. **41,7 %** předpovídá, že do 5 let čeká bezkontaktní placení další inovace. Bezmála $\frac{1}{4}$ dotazovaných se domnívá, že inovace nenastane do 5 let, ale až v delší budoucnosti. **15,6 %** respondentů odpovědělo, že platební karty do 20 let zcela vymizí.

5.15 Shrnutí výzkumu

Výzkumný soubor tvořilo **188 respondentů**, z toho 99 žen (54,4 %) a 89 mužů (46,6 %). Dotazník, který byl pro respondenty určen, měl potvrdit nebo vyvrátit pět stanovených hypotéz.

- a) **H₁: Více než $\frac{1}{3}$ lidí vlastní minimálně 2 platební karty a více než $\frac{3}{4}$ lidí preferuje platbu platební kartou před hotovostí.**

Výsledek str. 45. – **Graf 11** a str. 46. – **Graf 12**

29,7 % respondentů odpovědělo, že vlastní dvě PK, 9,3 % vlastní 3 a více PK. Celkem disponuje minimálně 2 PK více než třetina - 39 % lidí. Více než $\frac{3}{4}$ - 78 % respondentů upřednostňuje platbu platební kartou před platbou v hotovosti.

Hypotéza H₁ byla potvrzena.

b) H₂: Možnosti QR platby využívá více mužů než žen, i přesto, že o možnostech QR platby ví procentuálně méně mužů než žen.

Tabulka 5: QR platba

	Žena	Muž	Celkem
Ano	31	44	75
Ne, ale vím o tom	58	41	99
Ne, nevím o těchto možnostech	10	5	15
Celkem	99	90	189

Zdroj: Vlastní zpracování

Při pohledu na tuto kontingenční tabulku vytvořenou na základě dostupných odpovědí z dotazníkového šetření z **otázek č.1 a č.20** lze na první pohled vidět, že možnosti QR plateb využívá více mužů (44) než žen (31), i přesto, že dotazník zodpovědělo více žen, proto tedy není nutné podrobnějších výpočtů. Výpočet je nutné provést, aby bylo zjištěno, zda o možnostech QR platby ví procentuálně méně mužů než žen.

Ženy:

$$\frac{89}{99} * 100 = \mathbf{89,89 \%}$$
 dotázaných žen

(celkem 99 – 10 žen, které o těch možnostech neví = 89)

Muži:

$$\frac{85}{90} * 100 = \mathbf{94,44 \%}$$
 dotázaných mužů

(celkem 90 – 5 mužů, které o těch možnostech neví = 85)

Možnosti QR platby využívá více mužů než žen, je to nejspíše způsobeno tím, že o možnostech QR platby ví procentuálně více mužů (**94,44 %**) než žen (**89,89 %**).

Hypotéza H₂ byla zamítnuta.

c) H₃: Ženy utratí v průměru při jedné platbě PK více než muži.

Při pohledu na tuto kontingenční tabulku vytvořenou na základě dostupných odpovědí z otázek č. 1 a č.10 z dotazníkového šetření lze vidět, že přibližně 17 % žen utratí nad 1000 Kč, naopak tu samou částku utratí jen bezmála 9 % mužů. Na první pohled se tedy může zdát, že je výsledek zcela jasný, jenže byl rozdílný počet dotazovaných v rámci pohlaví, proto se musí vážený průměr podrobněji vypočítat.

Tabulka 6: Útrata s ohledem na pohlaví

	Žena	Muž	Celkem
Do 100 Kč	2	2	4
101-500 Kč	47	50	97
501-1000 Kč	30	29	59
1001-5000 Kč	17	8	25
Nad 5000 Kč	3	1	4
Celkem	99	90	189

Zdroj: Vlastní zpracování

Výpočet pro průměrnou útratu dle pohlaví:

Ženy:

$$\bar{x} = \frac{(2*50)+(47*300,5)+(30*750,5)+(17*3000,5)+(3*5001)}{\text{počet dotázaných žen}}$$

$$\bar{x} = \frac{102750}{99}$$

$$\bar{x} = \mathbf{1037,88 \text{ Kč}}$$

Muži:

$$\bar{x} = \frac{(2*50)+(50*300,5)+(29*750,5)+(8*3000,5)+(1*5001)}{\text{počet dotázaných mužů}}$$

$$\bar{x} = \frac{65894,5}{90}$$

$$\bar{x} = \mathbf{732,16 \text{ Kč}}$$

Z výsledků je tedy již jasné, že ženy utratí v průměru za jeden nákup více než muži ($\bar{x}=1037,88 \text{ Kč}$).

Hypotéza H₃ byla potvrzena.

d) H₄: Lidé více platí bezkontaktně, nejvíce platební kartou a mobilním telefonem.

Výsledek na straně 52. – **Graf 22.**

U **otázky č. 7** respondenti uvedli, že platí kartou téměř každý den, přibližně třetina dotázaných uvedla (**31 %**), že platbu platební kartou využívají každý den. **28 %** respondentů platí kartou minimálně 5x týdně a **24 %** tento způsob placení využívá průměrně 2 - 4x do týdne. Většina respondentů k bezkontaktnímu placení využívá nejčastěji klasickou platební kartu (**53,9 %**). Více než třetina dotázaných používá mobilní telefon, téměř **8 %** dotázaných platí svou kartou prostřednictvím chytrých hodinek (**otázka č. 17**). Přibližně 40 % majitelů PK platí bezkontaktně jinou formou, nežli platební kartou v průměru 4-5x týdně. Bezkontaktní placení přispívá k četnější platbě kartou a zároveň se nejvíce platí bezkontaktně PK a poté mobilním telefonem.

Hypotéza H₄ byla potvrzena.

e) H₅: Při platbě kartou v čele s bezkontaktním placením mají uživatelé minimální obavy.

K této hypotéze se opět vztahuje **otázka č. 7**. Výsledkem je, že lidé platí kartou téměř každý den. A jak již bylo ověřeno u **H₁** – 78 % respondentů upřednostňuje platbu kartou. Jak ukazují výsledky u **otázek č. 18 a č.19**, majitelé platebních karet považují platbu kartou za spíše bezpečnou. Platbu kartou v obchodě vnímají lidé dokonce jako absolutně bezpečnou. Z těchto odpovědí tedy vyplývá, že mají uživatelé minimální obavy při platbě kartou v čele s bezkontaktním placením. Vznik bezkontaktního placení tedy nemá vliv na vyšších obavách z důvodu bezpečnosti.

Hypotéza H₅ byla potvrzena.

Na hlavní výzkumnou otázku "**Jakým způsobem ovlivňuje platební karta jejich majitele při každodenním používání a je vůbec pro běžného člověka potřeba?**" je možné s jistotou odpovědět, že platební karta ovlivňuje v dobrém slova smyslu každého, který nějakým způsobem hospodáří s penězi. Nejenom, že dodává přehled o veškerých financích, zároveň ale ulehčuje každodenní život, ať jde o bezkontaktní placení, možností plateb po internetu či správu financí skrz chytré mobilní telefony.

6 Závěr

Autor přiblížil, jak se postupně tento platební prostředek vyvíjel, vymezil jeho základní dělení a charakterizoval technické specifikace karty. Představil dvě nejznámější společnosti, které stojí za vývojem platebních karet do dnešní podoby – Diners club a American Express. Dále představil dva největší vydavatele platebních karet – VISU a Mastercard. Popsal možnosti zneužití a preventivní ochranu platebních karet. V práci jsou také vysvětleny procesy plateb po internetu, mobilním telefonem či prostřednictvím QR platby. Na závěr teoretické části je popsána pravděpodobná budoucnost a další vývoj platební karty, kde autor citoval i názor odborníků.

V praktické části z provedených testů bylo dokázáno, že platbu hotovostí již dnes preferuje minimum platících, téměř 80 % preferuje platbu kartou. Více než třetina - 39 % lidí vlastní minimálně 2 platební karty. Nejčastější způsob placení kartou je po samotném užití karty prostřednictvím mobilního telefonu a poté chytrými hodinkami. Lidé platební kartu využívají nejčastěji každý den nebo minimálně 5x týdně. 40 % využívá možnosti QR kódu, přes polovina lidí o možnostech ví, ale nemají potřebu ho využívat. QR platbu využívá celkově více mužů než žen, zároveň o možnostech QR platby ví procentuálně také více mužů než žen. Ženy utratí v průměru za jeden nákup při platbě PK více než muži. Majitelé platebních karet vnímají platbu kartou v obchodech jako absolutně bezpečnou a platbu na internetu jako spíše bezpečnou.

V praktické části se včetně testovaných hypotéz dospělo pomocí dotazníkového šetření k řadě dalších zjištění. Nejčastější způsob využití je při platbě v obchodě s potravinami, poté s ní nejčastěji lidé platí v obchodech s oblečením (téměř o 50 % menší četnost). Na internetu se nejvíce nakupuje oblečení, elektronika, hračky, doplňky stravy, hry a kosmetika. Polovina respondentů uvedla, že u obchodů nejčastější utratí kartou do 500 Kč, další nejčastější platba byla v rozmezí 501–1000 Kč. Nadpoloviční většina vlastní kartu debetní, ovšem autor si není jistý, zda je tato odpověď relevantní, protože téměř 35 % respondentů při definici zaměnilo kartu debetní s kartou kreditní. Největší počet klientů a vydaných karet z řad bank má na našem území Česká spořitelna. Největším vydavatelem platebních karet ve světě i z řad respondentů je společnost VISA. 85 % klientů nemá na svém účtu zřízený kontokorent.

Mezi největší výhody platebních karet patří to, že celý proces placení je velmi rychlý a jednoduchý, lze platit komfortně po internetu, vše je na jedné kartě, není teda potřeba žádných bankovek, možnost platit mobilním telefonem či hodinkami a při platbě do 500 Kč není nutnost zadávat PIN. Naopak největší nevýhodou je možná ztráta, odcizení či zneužití karty, další nevýhodou je, že platební karta není akceptovatelná všude a jak se již objevilo ve výhodách, není nutnost do 500 Kč zadávat PIN, což je při odcizení značná nevýhoda. Dále mohou nastat komplikace při platbě v platebním terminálu. Nejvíce odpovědí při otázce, jaké jsou podle respondentů nevýhody platebních karet byla ovšem "žádné".

Sám autor platební kartu využívá opravdu každý den a nevýhody v ní vidí minimální. Naopak velké výhody vidí v konfiguraci s dalšími zařízeními a možností QR platby. Proces platby např. prostřednictvím mobilního telefonu není jen velice rychlý a snadný, ale díky bezpečnostnímu opatření u většiny telefonů ani nemusí mít držitel strach, že při krádeži telefonu dojde ke zneužití platební karty. Dále bere jako velkou výhodu, že má přehled financí vždy u sebe (aplikace od banky v mobilním telefonu).

7 Seznam použitých zdrojů

Použitá literatura:

JUŘÍK, Pavel. *Encyklopedie platebních karet: historie, současnost a budoucnost peněz a platebních karet*. 2. přeprac. vyd. Praha: Grada, 2003. 312 s. Osobní a rodinné finance. ISBN 80-247-0685-7.

JUŘÍK, Pavel. *Platební karty: ilustrovaná historie placení*. Praha: Libri, 2012. 204 s. ISBN 978-80-7277-498-2.

JUŘÍK, Pavel. *Svět platebních a identifikačních karet*. 2. přeprac. vyd. Praha: Grada, 2001. 175 s. ISBN 80-247-0195-2.

JUŘÍK, Pavel. *Svět platebních karet: historie, současnost a budoucnost peněz a platebních karet*. 2. přeprac. vyd. Praha: Radix, 1995. 125 s. Osobní a rodinné finance. ISBN 80-901-8531-2.

MÁČE, Miroslav. *Platební styk: klasický a elektronický*. 2. přeprac. vyd. Praha: Grada, 2006. 220 s. Osobní a rodinné finance. ISBN 80-247-1725-5.

REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 4. vyd. Praha: Management Press, 2005. 627 s. ISBN 80-726-1132-1.

SCHLOSSBERGER, Otakar a Ladislav HOZÁK. *Elektronické platební prostředky: historie, současnost a budoucnost peněz a platebních karet*. 2. přeprac. vyd. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2005. 278 s. Právní předpisy v platném znění (Computer Press). ISBN 80-726-5073-4.

Internetové zdroje:

365 tipů [online] [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://365tipu.cz/2019/11/26/tip1491-jak-funguji-qr-platby-jak-platit-qr-kodem/>

Archiv ihned [online] [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://archiv.ihted.cz/c1-66721640-prelomovy-rok-pro-placeni-mobilem-sluzbu-si-jiz-aktivoval-milion-lidi-tahounem-je-hlavne-apple-pay>

Bankovníctví [online] [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.bankovnictvionline.cz/budoucnost-platebnich-karet-rychlost-vs-bezpecnost>

Businessinfo [online] [cit. 2021-03-01]. Dostupné z: https://www.businessinfo.cz/clanky/ani-hotove-ani-kartou-cesi-si-oblibili-mobilni-platby/?utm_source=rss&utm_medium=web&utm_content=podnikatelske-prostredi-141&utm_campaign=rss_portal

Coolpůjčky [online] [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.coolpujcky.cz/info/k-cemu-slouzi-cool-karty-a-jak-se-lisi-od-kreditnich>

CreditCards.com [online] [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.creditcards.com/credit-card-news/market-share-statistics/#5-visa-2014>

CzechCrunch [online] [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.czechcrunch.cz/2020/02/hotovost-zustane-v-dejepise-platby-uz-nebudou-videt-ptali-jsme-se-ceskych-bank-na-budoucnost-placeni-i-jich-samotnych/>

České noviny [online] [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/pocet-platebnich-karet-v-cr-stoupl-na-12-7-milionu/1861453>

ČSAS [online] [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.csas.cz/cs/mobilni-aplikace/servis-24-mobilni-banka/servis24-mobilni-banka-platba-pomoci-qr-kodu>

ČSOB [online] [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.csob.cz/portal/-/tz130314>

Defenes [online] [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.defenes.com/blog/rozmary-bankovek-a-beznych-dokladu/>

Finparáda [online] [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://finparada.cz/4314-Pocet-plateb-kartou-ktere-Cesi-kazdorocne-provedou-neustale-roste.aspx>

Idnes [online] [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/finance/banky-a-sporeni/vlastni-obrazek-na-karte-nabizeji-uz-vsichni-bankovni-titani-jak-a-zakolik.A080506_152702_bank_fib

Mastercard [online] [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.mastercard.us/en-us/vision/who-we-are.html>

Merchantmachine [online] [cit. 2021-03-04]. Dostupné z: <https://merchantmachine.co.uk/visa-mastercard-amex/>

Měšec.cz - váš průvodce finančním světem [online] [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/tiskove-zpravy/do-ceske-republiky-prichazi-nova-kreditni-karta-mastercard-electronic/>

Měšec.cz - váš průvodce finančním světem [online] [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/financni-portal/ucty/charge-karta/>

Měšec - váš průvodce finančním světem [online] [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/vytvorte-si-vlastni-obrazek-na-platebni-kartu/>

Paymentscardsandmobile [online] [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.paymentscardsandmobile.com/visa-and-mastercard-hit-quarterly-revenue-estimates-despite-covid-19/>

Porovnej24.cz [online] [cit. 2021-02-05]. Dostupné z:
<https://www.porovnej24.cz/clanky/funguje-apple-pay>

Průvodce podnikáním [online] [cit. 2021-02-05]. Dostupné z:
<https://www.pruvodcepodnikanim.cz/clanek/platby-mobilnim-telefonem/>

UniCredit Bank [online] [cit. 2021-02-05]. Dostupné z:
<https://www.unicreditbank.cz/cs/ostatni/visa.html?fbclid=IwAR1lhQR94OSDtTgP-CUNLjzAgzo47KY4UBglf4wI0ytX7pOTt8iQuN8peAY>

Visa [online] [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: <https://www.visa.cz/o-spolecnosti-visa/nase-podnikani/historie-kreditnich-karet-visa.html>

8 Přílohy

Příloha č. 1 – Dotazník použitý ve výzkumném šetření

Dotazník použitý ve výzkumném šetření (Příloha č. 1)

1. Vaše pohlaví

- a) Žena
- b) Muž

2. Váš věk

- a) Méně než 18
- b) 18 – 26
- c) 27 – 40
- d) 41 – 59
- e) 60 a více

3. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) Základní
- b) Střední bez maturity (výuční list)
- c) Střední s maturitou
- d) Vyšší odborné
- e) Vysokoškolské

4. Jste (vyberte jednu nebo více odpovědí)

- a) Student
- b) Zaměstnanec
- c) OSVČ, podnikatel, živnostník
- d) Důchodce
- e) Jiné -

5. Kolik platebních karet vlastníte?

- a) 1
- b) 2
- c) 3 a více

6. Preferujete platbu kartou nebo v hotovosti?

- a) Platební karta
- b) Hotovost

7. Jak často platíte kartou? (platební karta, chytré hodinky, telefon)

- a) Každý den
- b) Několikrát týdně (5x a víc)
- c) 2 – 4x do týdne
- d) Párkrát do měsíce
- e) Skoro vůbec

8. Jaký je nejčastější účel použití vaší platební karty?

- a) Platba v obchodech
- b) Platba na internetu
- c) Výběr / vklad v bankomatu

9. Kde nejčastěji platíte kartou? (vyberte jednu nebo více odpovědí)

- a) Obchod s potravinami
- b) Obchod s oblečením
- c) Obchod s elektronikou
- d) Restaurace, hospody, bary
- e) Služby (kadeřník, masáže, MHD a další dopravní prostředky)
- f) Jiné -

10. Kolik nejčastěji utratíte při platbě kartou?

- a) Do 100 Kč
- b) 101 – 500 Kč
- c) 501 – 1000 Kč
- d) 1001 – 5000 Kč
- e) Nad 5000 Kč

11. Jaký druh platební karty vlastníte?

- a) Debetní
- b) Kreditní
- c) Obě
- d) Nemám tušení

12. Víte jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní kartou? (vyberte dvě odpovědi)

- a) Debetní karta je karta, ze které klient čerpá z cizích prostředků (úvěrová karta)
- b) Debetní karta je karta, ze které klient čerpá z vlastních prostředků
- c) Kreditní karta je karta, ze které klient čerpá z cizích prostředků (úvěrová karta)
- d) Kreditní karta je karta, ze které klient čerpá z vlastních prostředků

13. Platební kartu vlastní od

- a) Air bank
- b) Česká spořitelna
- c) ČSOB
- d) KB
- e) Equa bank
- f) Moneta
- g) Unicredit Bank
- h) Jiné -

14. Jsem vlastníkem platební karty od společnosti (V případě obou společností, vyberte tu, se kterou jste spokojenější)

.....

VISA

.....

.....

.....

.....

15. Využíváte u své karty kontokorent? (možnost čerpání peněz do mínusu)

- a) Ano
- b) Ne

16. Pokud platíte kartou na internetu, co tam nakupujete nejčastěji?

17. K bezkontaktnímu placení využívám (vyberte jednu nebo více odpovědí)

- a) Platební kartu
- b) Mobilní telefon
- c) Chytré hodinky
- d) Bezkontaktní nálepku
- e) Jiné -

18. Platbu kartou na internetu považuji za

Nápověda k otázce: 1 = absolutně nebezpečnou, 5 = absolutně bezpečnou

☆☆☆☆☆ / 5

19. Platbu kartou v obchodech považuji za

Nápověda k otázce: 1 = absolutně nebezpečnou, 5 = absolutně bezpečnou

☆☆☆☆☆ / 5

20. Využívám možnosti QR kódu v bankovníctví (platba, vlastní vytvoření a posílání obrázků kvůli pohledávkám apod.)

- a) Ano
- b) Ne, ale vím o tom
- c) Ne, nevím o těchto možnostech

21. V čem vidíte hlavní výhody platebních karet?

22. V čem vidíte hlavní nevýhody platebních karet?

23. V čem vidíte hlavní výhody bezkontaktního placení?

24. V čem vidíte hlavní nevýhody bezkontaktního placení?

25. Kam si myslíte, že povede budoucnost platebních karet a možnosti bezkontaktního placení? (vyberte jednu nebo více odpovědí)

- a) Platební karty se budou využívat i nadále
- b) Platební karty zcela vymizí (do 10 – 20 let)
- c) Bezkontaktní placení se nijak nebude lišit od dnešní podoby
- d) Bezkontaktní placení čeká do 5 let další inovace
- e) Bezkontaktní placení čeká za 5 a více let další inovace
- f) Jiné -